

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έτος 59 – Τεύχος 8

Σεπτέμβριος 2010

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: Κλάδου Ἐκδόσεων τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς
Ἱπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κηφισίας κ. Κύριλλος

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ: Ἀλέξανδρος Ἰ. Κατσιάρας

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ 2010 ΜΕ ΕΝΙΑΥΣΙΑ ΘΗΤΕΙΑ: π. Δημήτριος Τζέροπος, π. Σωφρόνιος Γκουτζίνης, π. Νεόφυτος Ραφαηλίδης, π. Γεράσιμος Ζαμπέλης, π. Ἀθανάσιος Γρίκας καὶ ὁ κ. Παναγιώτης Σκαλιτσῆς. – ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΥΛΗΣ: Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη. – ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Χαράλαμπος Κωστόπουλος – ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ: Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη, Κων. Χολέβας καὶ Βασίλειος Τζέροπος. – ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἰπεύθυνος Τυπογραφείου: Ν. Κάλτζις, Ἰασίου 1 – 115 21 Ἀθήνα, Τηλ.: 210-7272.356 – Fax 210-7272.380.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ: Ἰωάννου Γενναδίου 14, 115 21, ΑΘΗΝΑ Τηλ: 210 72.72.253, Fax: 210 72.72.251
e-mail: efimerios@ecclesia.gr

Τὰ ἔργα τοῦ παρόντος τεύχους φιλοτέχνησε ὁ Χαράλαμπος Κωστόπουλος.

Τὸ Περιοδικὸ «Ἐφημέριος» δὲν εὐθύνεται γιὰ τὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα τῶν ἀρθρογράφων του.

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Έτος 59

Σεπτέμβριος 2010

Τεύχος 8

Περιεχόμενα

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΤΣΙΑΡΑ	
Είσοδικόν	3
ΠΡΕΣΒ. ΜΕΛΕΤΙΟΥ Ν. ΘΑΝΑΣΟΥ	
Ή δύναμη και ή ένότητα τής Έκκλησίας	4
ΠΡΕΣΒ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	
Τί γνωρίζουμε για τις εὐαγγελικές «διηγήσεις τής νηπιότητος»;	7
ΠΡΩΤ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΠΙΝΑΚΟΥΛΑ	
Ή μεγάλη ἀλλαγή	8
π. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΛΛΙΑΝΟΥ	
Ένας ἀκόμα ἔγγαμος Ίερέας ἰχνογραφεῖ τή ζωή του ὡς συζύγου και πατέρα	12
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗ	
Οἱ διακονίες ὡς κοινωνικές ὑπηρεσίες στην ἀρχαία Έκκλησία	16
ΠΡΩΤ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Α. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ	
Βάπτισμα Νεκρῶν. Μία ἀκόμη πλάνη τῶν Μορμόνων	20
ΠΡΩΤ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΘΕΡΜΟΥ	
Ίερουργία τοῦ παρόντος χρόνου	22
Π.Μ. ΣΩΤΗΡΧΟΥ	
Άγιος Νικόλαος. Ό Καρπενήσιος Νεομάρτυς	24
Έπικοινωνία	26
Ή Βιβλιοθήκη τοῦ Έφημερίου	28
Βιβλιοπαρουσίαση	30
Μηνολόγιο	32

Ἡ Ἐκκλησία, λοιπόν, δὲν εἶναι κάτι ἔξω ἀπὸ ἐμᾶς, ἔξω ἀπὸ τὸ πλήρωμά της, τὴ στιγμή μάλιστα ποὺ ἡ λειτουργικὴ σύναξη φανερῶνει τὴν Ἐκκλησία σ' ὅλη τὴ δύναμη, τὴν ἀγιότητα καὶ τὴν πληρότητά της. Τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας δὲν συνιστᾷ ἀπλῶς τὸ «ἄθροισμα» τῶν ἀμαρτωλῶν καὶ ἀναξίων ἀνθρώπων ποὺ ἐκκλησιάζεται, ἀλλὰ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Μὲ τὴ συνείδηση αὐτὴ πηγαίνει κανεὶς στὴν Ἐκκλησία, στὴ σύναξη τῶν πιστῶν, γιὰ νὰ εἶναι αὐτὸ ποὺ ἔγινε κατὰ τὴν ἡμέρα τοῦ βαπτίσματός του – μέλος τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ἔτσι πληροῦται ἡ ἀποστολὴ του ὡς πιστοῦ μέλους τῆς Ἐκκλησίας. Ἔτσι φαίνεται καὶ ἡ διαφορὰ ποὺ ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ τῆς Καινῆς Διαθήκης. Στὴν πρώτη περίπτωση ἡ ἐκλογὴ σφραγίσθηκε μὲ τὸ αἷμα τῶν ζώων. Στὴ δεύτερη περίπτωση ὁ ἐκλεκτὸς λαὸς ἀγιάσθηκε μὲ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ «εἰς τὸ λατρεύειν Θεῷ ζῶντι».

(Παναγιώτη Ἰ. Σκαλτσῆ, *Λειτουργικὲς Μελέτες II*,
Ἔκδ. Π. Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη 2009, σσ. 85-86)

Σεβαστοὶ πατέρες,

«Ἡ δύναμη καὶ ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας» εἶναι τὸ θέμα ποὺ πραγματεύεται στὴν στήλη *Προσόμοια* ὁ π. Μελέτιος Ν. Θανασὸς τονίζοντας ὅτι ἡ δύναμὴ τῆς ἀπορρέει ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Χριστὸ ὁ Ὅποιος μᾶς συνδέει μὲ τὸν Πατέρα διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἡ στήλη *Τίνα με λέγουσι οἱ ἄνθρωποι εἶναι;* φιλοξενεῖ τὸ κείμενο τοῦ π. Κωνσταντίνου Παπαθανασίου γιὰ τὶς εὐαγγελικὲς περικοπὲς σχετικὰ μὲ τὴ «νηπιακὴ ἡλικία τοῦ Χριστοῦ» καὶ ἡ στήλη *Ἐφημεριακὲς ἰχνηλασίαι* ἓνα κείμενο τοῦ π. Κωνσταντίνου Καλλιανοῦ μὲ τίτλο «Ἐνας ἀκόμα ἔγγαμος ἱερέας ἰχνογραφεῖ τὴ ζωὴ του ὡς συζύγου καὶ πατέρα».

Στὴ στήλη *Διακονία τοῦ Λόγου* μὲ τίτλο «Ἡ μεγάλη ἀλλαγὴ» ὁ π. Ἀντώνιος Πινακούλας ἀναφέρεται στὸ θαῦμα τοῦ Χριστοῦ στὴ χώρα τῶν Γαδαρηνῶν. «Οἱ διακονίαι ὡς κοινωνικὲς ὑπηρεσίαι στὴν ἀρχαία Ἐκκλησία» εἶναι μιὰ ἱστορικὴ ἀναδρομὴ στὴν φιλανθρωπία τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς συστάσεως τῆς ποὺ ὑπογράφει ὁ καθηγητὴς Κωνσταντῖνος Π. Χααραλαμπίδης στὴ στήλη *Ἐκκλησία καὶ Διακονία*.

Στὴ στήλη *Πρὸς Διάκρισιν* ὁ π. Βασίλειος Γεωργόπουλος παρουσιάζει «Μία ἀκόμη πλάνη τῶν Μορμόνων, τὸ Βάπτισμα Νεκρῶν» καὶ ὁ π. Βασίλειος Θεομὸς στὴ στήλη *Πρὸς Οἰκοδομὴν* ἀναφέρεται στὴν «Ἱερουργία τοῦ παρόντος χρόνου» κάνοντας ἓνα «ἀνθολόγιο ἐλπίδας», ὅπως γράφει κάπου. Στὸ *Συναξάριον* θὰ διαβάσετε στιγμὲς ἀπὸ τὸν βίο τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Καρπενησιώτου ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Παναγιώτη Σωτήρχου «Παιδομάρτυρες», ἡ στήλη *Ἐπικοινωνία* φιλοξενεῖ ἀπόψεις καὶ προτάσεις σας, στὴ *Βιβλιοθήκη τοῦ Ἐφημερίου* διαλέγει τίτλους βιβλίων ὁ κ. Σταῦρος Τερζῆς καὶ ἡ κ. Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη ἐπιμελεῖται τὴ στήλη *Βιβλιοπαρουσίαση*. Μερικὲς ἐνδιαφέρουσες εἰδήσεις στὸ Μηνολόγιο συμπληρώνουν τὴν ὕλη τοῦ τεύχους αὐτοῦ.

Καλὴ ἐκκλησιαστικὴ χρονιά!

Ἀλέξανδρος Κατσιάρας
Διευθυντὴς Σύνταξης

Ἡ δύναμη καὶ ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας

Πρεσβ. Μελετίου Ν. Θανασοῦ,
Προϊστ. Ἱ.Ν. Ἀγ. Γεωργίου Θηβῶν, Ἱ.Μ. Θηβῶν καὶ Λεβαδείας

ΠΑΡΑ ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι Ποίμνη Θεοῦ, φυλάσσεται καὶ προστατεύεται ἀπὸ τὸν Τριαδικὸ Θεό, ἔχει συγχρόνως καὶ τοὺς ἐχθρούς της. Ἔχει ἐκείνους ποὺ τὴν πολεμοῦν συνεχῶς. Καὶ οἱ ἐχθροὶ της αὐτοὶ εἶναι δύο εἰδῶν, οἱ ἐξωτερικοὶ ἐχθροὶ (εἰδωλολάτρεις, ἄπιστοι, ἀλλόθρησκοι κ.ἄ.) καὶ οἱ ἐσωτερικοὶ ἐχθροὶ (σχισματικοὶ, διάφοροι αἰρετικοὶ, φανατικοὶ κ.ἄ.), τοὺς ὁποίους εἶναι πάντα ἡ Ἐκκλησία ὑποχρεωμένη νὰ ἀντιμετωπίζει μὲ ἀγάπη καὶ ἀλήθεια, μὲ πράξεις καὶ ἔργα πραγματικῆς ἀγάπης καὶ βοήθειας ἀπέναντί τους καὶ μὲ ἀποδείξεις ἰσχυρῆς καὶ θεόπνευστες γιὰ τὴν Ἀλήθεια ποὺ κατέχει καὶ διδάσκει στὸν κόσμον.

Παράλληλα γνωρίζει πολὺ καλά ὅτι πάντα ὑπῆρχαν καὶ θὰ ὑπάρχουν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ποὺ θὰ ἔρχονται σὲ ἀντίθεση μὲ τὴ διδασκαλία καὶ τὸ ἔργο της. Ἀκόμη καὶ στὴν προχριστιανικὴ ἐποχὴ ὑπάρχουν προφητεῖες ποὺ ἀναφέρονται στοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἀσεβεῖς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ διῶκτες τῶν δικαίων ἀνθρώπων. Μία τέτοια προφητεία εἶναι καὶ αὐτή. Δηλαδή: «Τριγύρω μας περιπατοῦν οἱ ἀσεβεῖς μὲ δολιότητα. Σὺ ὅμως (Κύριε) δὲν ἀδιαφορεῖς γιὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. Ὅσο εἶναι τὸ ὕψος τῆς δόξας Σου, τόση εἶναι καὶ ἡ μεγάλη φροντίδα καὶ προσοχὴ σου γι' αὐτούς».

Στὴν προφητεία αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία βλέπει τὶς δυσκολίες καὶ τοὺς ἀγῶνες ποὺ ἔχει νὰ ἀντιμετωπίσει στὴν ἱστορικὴ πορεία της, ἀλλὰ μαζὶ βλέπει καὶ τὴ μεγάλη βοήθεια καὶ συμπαράσταση ποὺ ἔχει πάντα ἀπὸ τὸν Θεό.

Γι' αὐτὸ καὶ ὅλοι οἱ Πατέρες μιλοῦν γιὰ τὴ Δύναμη τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Πρῶτος μεταξὺ αὐτῶν εἶναι ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, ὁ ὁποῖος στὴν Δ' Ὀμιλία του, διδάσκει: «Ἄς ἀκοῦνε οἱ εἰδωλολάτρεις, ἄς ἀκοῦνε οἱ Ἰουδαῖοι τὰ κατορθώματά μας καὶ τὴν πρώτη θέση ποὺ κατέχει ἡ Ἐκκλησία. Πόσοι πολέμησαν τὴν Ἐκκλησία, ἀλλὰ ποτὲ δὲν τὴ νίκησαν; Πόσοι τύραννοι; Πόσοι βασιλεῖς; Ὁ Αὔγουστος, ὁ Τιβέριος, ὁ Γάιος, ὁ Κλαύδιος, ὁ Νέρων, ἄνθρωποι τοὺς ὁποίους τιμοῦσαν γιὰ τὴ μόρφωσή τους, ἄνθρωποι ποὺ ἦσαν δυνατοί, πολέμησαν τόσο πολὺ τὴν Ἐκκλησία, ἐνῶ ἐκεῖνη βρισκόταν ἀκόμη στὴν ἀνάπτυξή της, καὶ ὅμως δὲν τὴν ξερίζωσαν. Καὶ ἐκεῖνοι ποὺ τὴν πολέμησαν δὲν ἀκούονται πιά καὶ ὅλοι τοὺς ἔχουν λησμονήσει, ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία, ποὺ πολεμήθηκε, ὑψώνεται πάνω ἀπὸ τὸν οὐρανό. Πραγματικά, ἄς μὴ σταθοῦμε στὸ ὅτι ἡ Ἐκκλησία βρίσκεται στὴ γῆ, ἀλλὰ ἄς σκεφθοῦμε ὅτι ἔχει τὸ πολίτευμά της στὸν οὐρανό. Ἀπὸ ποῦ φαίνεται αὐτό; Τὸ ἀπο-

δεικνύουν τὰ πράγματα. Πολεμήθηκαν ἔνδεκα μαθητές, καὶ ἡ οἰκουμένη πολεμοῦσε· αὐτοὶ ὅμως ποὺ πολεμήθηκαν νίκησαν, ἐνῶ αὐτοὶ ποὺ πολέμησαν ἀφανίστηκαν· τὰ πρόβατα νίκησαν τοὺς λύκους. Εἶδες ποτὲ βοσκὸ νὰ στέλνει τὰ πρόβατα ἀνάμεσα στοὺς λύκους, ὥστε οὔτε τρέχοντας νὰ μὴν μποροῦν νὰ σωθοῦν; Ποιὸς βοσκὸς τὸ κάνει αὐτὸ; Ὁ Χριστὸς ὅμως τὸ ἔκανε, γιὰ νὰ δείξει ὅτι τὰ κατορθώματα δὲ γίνονται σύμφωνα μὲ τὴ φυσικὴ ἀκολουθία. Διότι ἡ Ἐκκλησία εἶναι καλύτερα ριζωμένη ἀπὸ τὸν οὐρανὸ. Ἄλλὰ ἴσως ὁ εἰδωλολάτρης νὰ τὸ θεωρήσει ἀνοησία· ἄς περιμένει ὅμως τὴν ἀπόδειξη ἀπὸ τὰ πράγματα καὶ ἄς μάθει τὴ δύναμη τῆς ἀλήθειας, ὅτι δηλαδὴ εἶναι εὐκολότερο νὰ σβηστῆ ὁ ἥλιος, παρὰ νὰ χαθεῖ ἡ Ἐκκλησία»¹.

Ἐνα ἄλλο θέμα, πολὺ σημαντικό, γιὰ τὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία εἶναι ἡ Ἐνότητά Της. Καὶ ὅταν ὁμιλοῦμε γιὰ ἐνότητα ἐννοοῦμε ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἐνωμένη, εἶναι μία ὅπου κι ἂν βρισκεται, σὲ ὅποιο κράτος καὶ λαό. Καὶ δευτέρον ἐννοοῦμε ὅτι ἔχει τὴν ἴδια διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὰ ἴδια Ἅγια Μυστήρια. Αὐτὴν τὴν ἐνότητα τὴν δίδαξε, ἀλλὰ καὶ τὴν ζήτησε ἀπὸ τὸν Θεό - Πατέρα ὁ Κύριος στὴν Ἀρχιερατικὴ Του προσευχή, ὅταν ἔθεσε τοὺς μαθητὲς καὶ ὁπαδοὺς Του ὑπὸ τὴν προστασία τοῦ Θεοῦ - Πατέρα του: «Πατέρα Ἅγιε, (σὲ παρακαλῶ) φύλαξέ τους (τοὺς μαθητὲς μου) μὲ τὴ δύναμη τοῦ ὀνόματός Σου ποὺ μοῦ ἔδωσες, γιὰ νὰ εἶναι ἕνα ὅπως εἴμαστε ἐμεῖς» (Ἰω. 17,11).

Ἄλλὰ καὶ ὁ Ἄπ. Παῦλος στὴν πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολὴ του διδάσκει καὶ ζητεῖ ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς νὰ εἶναι πάντα ἐνωμένοι μεταξὺ τους. Μεταξὺ ἄλλων συμβουλῶν τοὺς τονίζει: «Καὶ νὰ φροντίζετε νὰ διατηρεῖτε τὴν ἐνότητα τοῦ Πνεύματος διὰ τοῦ συνδέσμου τῆς εἰρήνης» (Ἐφεσ. 4,3). «Ὁ κεντρικὸς πόνος καὶ πόθος τοῦ Ἄπ. Παύλου εἶναι ἡ ἐνότητα καὶ ἡ Θεολογία του ἐνωτικὴ. Ὁ Χριστὸς ἦρθε νὰ ἐνώσει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους μεταξὺ τους μέσα σὲ μιὰ λυτρωτικὴ ἐνότητα, τὴν Ἐκκλησία καὶ νὰ τοὺς ἐνώσει συγχρόνως μὲ τὸν Θεό - Πατέρα τους». Καὶ ὁ ἱερός Χρυσόστομος προσθέτει: «Θέλει νὰ εἴμαστε δεμένοι μεταξὺ μας· ὄχι ἀπλὰ νὰ εἰρηνεύουμε, ὄχι ἀπλὰ ν' ἀγαπᾶμε, ἀλλὰ νὰ εἴμαστε στὰ πάντα μία ψυχὴ... Μ' αὐτὸ τὸ δέσιμο καὶ μεταξὺ μας καὶ μὲ τὸν Θεὸ ἄς συνδέσουμε τὸν ἑαυτὸ μας».

Ἄλλὰ καὶ ὁ Ἅγιος Εἰρηναῖος ἐπίσκοπος Λυών (Γαλλία) μᾶς παρουσιάζει περιληπτικὰ ὡς ἑξῆς τὴ διδασκαλία περὶ ἐνότητας τῆς Ἐκκλησίας: «Ἡ Ἐκκλησία, ἂν καὶ εἶναι διασκορπισμένη σὲ ὀλόκληρη τὴν οἰκουμένη ὡς τὰ ἄκρα τῆς γῆς, παρέλαβε ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους καὶ ἀπὸ τοὺς μαθητὲς τους τὴν πίστη σὲ ἕνα Θεό, Πατέρα Παντοκράτορα, ὁ ὁποῖος ἔχει δημιουργήσει τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ καὶ τὶς θάλασσες καὶ ὅλα ὅσα ὑπάρχουν σ' αὐτά· καὶ τὴν πίστη σὲ ἕναν Ἰησοῦ Χριστό, τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἔγινε ἄνθρωπος γιὰ τὴ σωτηρία μας· καὶ τὴν πίστη σὲ ἅγιο Πνεῦμα, τὸ ὁποῖο μίλησε στοὺς ἀνθρώπους μὲ τὸ στόμα τῶν προφητῶν γιὰ τὶς φροντίδες τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου, γιὰ τὶς θεῖες ἐμφανίσεις, τὴ γέννηση ἀπὸ παρθένο, τὸ πάθος, τὴν ἀνάσταση ἐκ νεκρῶν, τὴ σωματικὴ ἀνάληψη στοὺς οὐρανοὺς τοῦ ἀγαπημένου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Κυρίου μας, τὴ Δευτέρα Παρουσία Του μέσα στὴ δόξα τοῦ Πατέρα...

Αὐτὸ τὸ κήρυγμα καὶ αὐτὴ τὴν πίστη, ἀφοῦ ἔχει παραλάβει ἡ Ἐκκλησία, ἂν καὶ εἶναι διασκορπισμένη σὲ ὅλον τὸν κόσμον, τὰ φυλάγει μὲ ἐπιμέλεια, σὰν νὰ κατοικεῖ σ' ἓνα σπίτι· καὶ ἔτσι πιστεύει σ' αὐτά, σὰν νὰ ἔχει μιὰ ψυχὴ καὶ μιὰ καρδιά· καὶ μὲ ἀπόλυτη συμφωνία τὰ κηρύσσει, τὰ διδάσκει καὶ τὰ παραδίνει στοὺς μεταγενέστερους, σὰν νὰ ἔχει ἓνα στόμα...»².

Γι' αὐτὸ καὶ στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεώς μας ὁμολογοῦμε ὅτι: «Πιστεύουμε εἰς Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν». Καὶ αὐτὴ τὴν ἐνότητα πρέπει πάντα νὰ διατηροῦμε ὅλοι μας.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Εὐαγγ. Θεοδώρου, «Ἀνθολόγιο Πατερικῶν Κειμένων» (Ε.Π. 56, σ. 121-122).
2. Εὐαγγ. Θεοδώρου, «Ἀνθολόγιο Πατερικῶν Κειμένων» (Ε.Π. 56, σ. 115-116).

11. Τί γνωρίζουμε για τις εὐαγγελικές «διηγήσεις τῆς νηπιότητος»;

Πρεσβ. Κωνσταντίνου Παπαθανασίου, Δρος Θ.,
Ἐφημ. Ἰ.Ν. Κοιμ. Θεοτόκου Π. Φαλήρου, Ἰ.Μ. Ν. Σμύρνης

ΕΧΕΙ ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΕΙ νὰ ἀποκαλοῦνται «διηγήσεις τῆς νηπιότητος» (Infancy Narratives) οἱ εὐαγγελικὲς διηγήσεις γιὰ τὰ παιδικὰ χρόνια τοῦ Ἰησοῦ. Ἔτσι, οἱ ἀφηγήσεις γιὰ τὴ σύλληψη τοῦ Ἰησοῦ, τῆς γέννησης καὶ τῆς νηπιακῆς ἡλικίας του μᾶς παραδίδονται ἀπὸ τὰ ἱερά εὐαγγελικὰ κείμενα τοῦ Ματθαίου καὶ τοῦ Λουκᾶ.

α. Ὁ Ματθαῖος ἀρχίζει ἰχνηλατώντας τὴ γενεαλογία τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τὸν Ἀβραάμ καὶ μέσῳ τοῦ Δαβὶδ καὶ τῆς αἰχμαλωσίας στὴ Βαβυλώνα φθάνει στὸν Ἰωσήφ ὡς τὸν κατὰ νόμο πατέρα τοῦ Ἰησοῦ (Μτ. 1,1-17). Μὲ τὸ νὰ ἐμπιστευθεῖ ὁ Ἰωσήφ τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ ποῦ τοῦ ἀποκαλύφθηκε μὲ ἄγγελο Κυρίου «κατ' ὄναρ» καὶ κατὰ τὶς γραφές (Ἠσ. 7,14), κάνει δυνατὸ γιὰ τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ νὰ γίνει νομικὰ καὶ Υἱὸς Δαβὶδ καὶ νὰ ἐκπληρώσει κατὰ μιὰ ἔννοια τὴν ἰουδαϊκὴ μεσσιανικὴ ἐλπίδα. Στὸ β' κεφ. ὁ Ματθαῖος ἐξηγεῖ τὸ πῶς ὁ Υἱὸς Δαβὶδ, γεννημένος στὴ Βηθλεέμ, ἤρθε νὰ ζήσει στὴ Ναζαρέτ. Τὰ διάφορα ἐπεισόδια –ὅπως ἡ προσκύνηση τῶν Μάγων, ἡ φυγὴ στὴν Αἴγυπτο, ἡ σφαγὴ τῶν νηπίων, ἡ ἐπιστροφή ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο καὶ ἡ ἐγκατάσταση στὴ Ναζαρέτ– περικλείουν παλαιδιαθητικὲς παραθέσεις χωρίων ποῦ εἰσάγονται μὲ τὴν ἔκφραση «ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου». Ἡ πορεία τοῦ Μεσσία, ἃν καὶ συνιστᾶ θέλημα τοῦ Θεοῦ, εἶναι παρόλα αὐτὰ γεμάτη ἀπὸ κινδύνους καὶ τὴν ἀπειλὴ τοῦ θανά-

του, καὶ ἔτσι προετοιμάζεται ὁ ἀναγνώστης γιὰ τὶς διηγήσεις τοῦ Πάθους.

β. Οἱ «διηγήσεις τῆς νηπιότητος» τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ συγκρίνουν τὸν Ἰωάννη τὸν Βαπτιστὴ μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Ἄν καὶ ὁ Ἰωάννης εἶναι μέγας, ὁ Ἰησοῦς εἶναι μεγαλύτερος. Ὁ Λουκᾶς διηγεῖται ἀρχικῶς τὴν ἀναγγελία γιὰ τὴ γέννησή τους (1,5-25. 26-38), τὶς γεννήσεις καὶ τὴν περιτομὴ τους (57-67. 80. 2,1-40). Ἡ γλώσσα ποῦ μεταχειρίζεται ὁ Λουκᾶς εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου βιβλική, χρησιμοποιώντας λέξεις καὶ φράσεις ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ μετάφραση τῆς ΠΔ, καὶ ὑπαινίσσεται τὶς ἱστορίες τῆς γεννήσεως τοῦ Σαμφῶν καὶ τοῦ Σαμουὴλ ὡς ὑπόβαθρο. Τὰ πρόσωπα –ὅπως Ζαχαρίας καὶ Ἐλισάβετ, Συμεὼν καὶ Ἄννα, καὶ ἰδιαίτερα ἡ Μαρία– ἀντιπροσωπεύουν τὴν καλύτερὴ βιβλικὴ παράδοση. Ὁ τόνος τῶν διηγήσεων αὐτῶν εἶναι ἐκεῖνος τῆς χαρᾶς καὶ τῆς εὐφροσύνης, μὲ κάποιους δείκτες πρὸς τὸ Πάθος (2,34-35).

γ. Οἱ ἀνωτέρω εὐαγγελικὲς διηγήσεις τῆς νηπιότητος τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως ἐπικράτησε νὰ ἀποκαλοῦνται, συνδυάζουν ἱστορικὰ στοιχεῖα (Ἡρώδης ὁ Μέγας, Βηθλεέμ, Ναζαρέτ), παλαιδιαθητικὲς ἐκπληρώσεις (σχῆμα παράθεσης χωρίων ΠΔ στὸν Ματθαῖο, μορφές ὅπως ὁ Μωυσῆς καὶ ὁ Σαμουὴλ) καὶ θεολογικὰ θέματα (ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Μεσσίας τοῦ Ἰσραὴλ, ἡ παγκόσμια ἀποστολή του).

Ἡ μεγάλη ἀλλαγὴ

Πρωτ. Ἀντωνίου Πινακούλα,
Ἐφημ. Ἰ.Ν. Ἀγ. Παντελεήμονος Χαλανδρίου, Ἰ. Ἀρχ. Ἀθηνῶν

Α. ΠΡΟΛΟΓΟΣ

1. *Ἡ θέσις τῆς Κυριακῆς
στο ἐκκλησιαστικὸ ἔτος καὶ
σύνδεση μὲ τὰ προηγούμενα*
2. *Περίληψη τῆς περικοπῆς καὶ
ἀναγγελία τοῦ θέματος*

1. Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, στή συνέχεια τῶν Κυριακῶν τοῦ Λουκᾶ, ἀκούσαμε σήμερα στοὺς Εὐαγγέλιον γιὰ τὸ θαῦμα ποὺ ἔκανε ὁ Χριστὸς στή χώρα τῶν Γαδαρηνῶν καὶ θεράπευσε τὸν δαιμονισμένο. Τὴν προηγούμενη Κυριακὴ ἀκούσαμε τὴν παραβολὴ τοῦ Σπορέως. Στὸ σημερινὸ Εὐαγγέλιον βλέπουμε γιὰ τὴ σπορὰ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ σὲ μία εἰδωλολατρικὴ χώρα.

2. Ὁ Χριστὸς καὶ οἱ μαθητὲς του ταξιδεύουν σὲ μία τρικυμισμένη θάλασσα. Ὁ Χριστὸς τὴ γαληνεύει. Ἀπὸ τὴν τρικυμία στὴ γαλήνη. Φτάνουν στὰ Γάδαρα καὶ βρίσκουν ἕναν ἄνθρωπο μακριὰ ἀπὸ τὸν κόσμο. Τόσο ἡ ἐξωτερικὴ ὅσο καὶ ἡ ἐσωτερικὴ του κατάστασις εἶναι τέτοια ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ ἐπικοινωνήσῃ κανεὶς μαζί του. Εἶναι γυμνὸς καὶ βγάζει κραυγές. Μετὰ τὴν θεραπεία ντύνεται καὶ μιλάει ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Στὴ συνέχεια, ἐμφανίζονται οἱ συντοπίτες τοῦ δαιμονισμένου. Ὅλοι περιμένουμε τὴ θετικὴ ἀντίδρασή τους στοὺς θαῦμα τοῦ Χριστοῦ. Ἀντίθετα, ἐκεῖνοι φοβοῦνται καὶ ζητᾶνε ἀπὸ τὸν Χριστὸ νὰ φύγει ἀπὸ τὴ χώρα τους. Ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρω-

πος ποὺ ἔγινε καλά, ἐνῶ πρῶτα ζητοῦσε ἀπὸ τὸν Χριστὸ νὰ μὴν τὸν πλησιάσει, τώρα τὸν παρακαλεῖ νὰ τὸν πάρει μαζί του.

Β. ΕΞΗΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1. *Ἡ ἀντίθεση τῆς ἀλλαγῆς*
2. *Τὸ περιεχόμενο τῆς ἀλλαγῆς*
3. *Γέφυρα πρὸς τὸ τρίτο μέρος*

1. Ὁλόκληρη ἡ περικοπὴ εἶναι γεμάτη ἀντιθέσεις. Ἡ μεγαλύτερη ἀντίθεση βρίσκεται στὴν κατάστασις τοῦ δαιμονισμένου πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Χριστοῦ καὶ μετὰ ἀπὸ αὐτήν. Ὅταν θεράπευτηκε, τὸν εἶδαν οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι νὰ κάθεται, νὰ εἶναι ντυμένος καὶ νὰ ἔχει τὰ μυαλά του. Ἀντίθετα, πρῶτα ἦταν σὲ συνεχῆ κίνηση, γύριζε γυμνὸς καὶ ἦταν τρελός. Στὴ συνέχεια, βλέπουμε μία ἀκόμη μεγαλύτερη ἀντίθεση. Πρόκειται γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο μιλάει αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ περιεχόμενο τῆς ὁμιλίας του. Ἐνῶ πρὶν μόνο κραύγαζε, τώρα μιλάει μὲ λέξεις ποὺ ἔχουν νόημα. Πρῶτα παρακαλοῦσε τὸν Χριστὸ νὰ φύγει ὅταν τὸν εἶδε, λέγοντάς του: «Σὲ παρακαλῶ, μὴ μὲ βασανίσῃς, φύγε μακριὰ μου». Τώρα παρακαλεῖ τὸν Χριστὸ νὰ τὸν πάρει μαζί του καὶ τὸν ἱκετεύει νὰ τὸν κάνει μαθητὴ του, νὰ ζεῖ ὅπως οἱ ἄλλοι ποὺ πορευόνταν πίσω του. Ὁ Χριστὸς δὲν τὸν παίρνει μαζί του, τοῦ δίνει τὴν ἐντολὴ νὰ γυρίσῃ σπίτι του καὶ νὰ

διηγηθεῖ τὸ θαῦμα. Παρακάτω τὸν βλέπουμε νὰ διηγείται τί τοῦ συνέβη καὶ νὰ κηρύσσει στοὺς ἄλλους ἀνθρώπους αὐτὰ ποὺ τοῦ χάρισε ὁ Θεός.

Ἄν συγκρίνει κανεὶς αὐτὲς τὶς δύο καταστάσεις, τὴν πρὶν ἀπὸ τὴν θεραπεία καὶ τὴν μετὰ, βλέπει μεταξύ τους τὸ χάος. Πρῶτα, οἱ ἄνθρωποι προσπαθοῦσαν νὰ τοῦ ἐπιβληθοῦν βία. Τὸν ἔδεναν μὲ ἀλυσίδες, τοῦ ἔβαζαν δεσμὰ στὰ πόδια. Ἄλλὰ ἐκεῖνος τὰ ἔσπαγε ὅλα καὶ ἔφευγε στὶς ἐρήμους καὶ στὰ μνήματα. Ὁ δαίμονας εἶχε κυριαρχήσει μέσα του, καὶ στὸ σῶμα του καὶ στὴν ψυχὴ του. Εἶχε κάνει ὄργανα δικὰ του τὰ μέλη τοῦ σώματός του καὶ τὶς ψυχικὲς του δυνάμεις. Ὅ,τι ἔκανε, ὅπως μιλοῦσε, ὅπως ἐνεργοῦσε, ἦταν ἔργα τοῦ Σατανᾶ. Δὲν εἶχε ὄνομα κἄν. Ὅταν τὸν ρώτησε ὁ Χριστὸς ποιὸς εἶναι, ἀπάντησε ὅτι τὸ ὄνομά του ἦταν «λεγεῶν», ἐξαιτίας τοῦ πλήθους τῶν δαιμόνων ποὺ ἦταν μέσα του. Ἀντίθετα, τώρα ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι ἐλεύθερος καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐπιβληθεῖ στοὺς ἄλλους μὲ τὸν λόγο του, διηγούμενος καὶ κηρύσσοντας ὅσα τοῦ συνέβησαν.

2. Ἀπὸ τὴν ἐξουσία τοῦ Σατανᾶ πέρασε τώρα στὴν ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ. Ἡ διαφορὰ εἶναι τεράστια. Πρῶτα ὁ Σατανᾶς καὶ ἐκεῖνος εἶχαν γίνεῖ ἓνα πράγμα, καὶ κανεὶς δὲν μποροῦσε νὰ ξεχωρίσει ποιὸ ἦταν τοῦ ἐνὸς καὶ ποιὸ τοῦ ἄλλου. Τώρα ἔχει τὸ δικό του πρόσωπο. Κι αὐτὸ φαίνεται στὸν τρόπο ποὺ ἐπικοινωνεῖ μὲ τὸν Χριστό. Ὁ Χριστὸς τοῦ ἀπευθύνεται δίνοντάς του ἐντολές. Τοῦ ἀπευθύνεται ὅμως μὲ τέτοιο τρόπο ποὺ δείχνει ὅτι κρατᾶει μίαν ἀπόσταση ἀπὸ ἐκεῖνον. Τοῦ λέει νὰ σκεφτεῖ καὶ νὰ πάρει τὶς ἀποφάσεις του. Ὁ Χριστὸς στέκεται σὲ ἓνα σημεῖο καὶ δὲν προχωρεῖ περισσότερο, γιὰ νὰ ὑπάρχει ὁ

ἄλλος, νὰ ζεῖ, νὰ ἐνεργεῖ. Τί τοῦ λέει; «Γύρισε στὸ σπίτι σου καὶ διηγήσου αὐτὰ ποὺ σοῦ χάρισε ὁ Θεός». Ὁπωσδήποτε ὁ Χριστὸς τὸν καλεῖ νὰ κάνει κάτι. Ὁ Χριστὸς τὸν καλεῖ σὲ μίαν ὑπακοή. Τοῦ δίνει ἐντολή. Ἄλλὰ μένει σ' ἐκεῖνον ἡ ἀπόφαση. Ὁ Χριστὸς τὸν καλεῖ σὲ μίαν δέσμευση. Νὰ πιστεύει σ' ἐκεῖνον. Ἄλλὰ αὐτὴ ἡ πίστη εἶναι ὑπόθεση δική του. Ἄν ἐκεῖνος ἀποφασίσει, ἂν ἐκεῖνος θελήσει, ἂν ἐκεῖνος θεωρήσει σκόπιμο καὶ σωστὸ νὰ τὸ κάνει. Κι ἐνῶ ὁ Χριστὸς τοῦ λέει: «Γύρισε σπίτι σου, γιὰ νὰ πεῖς αὐτὰ ποὺ ὁ Θεὸς σοῦ χάρισε», ἐκεῖνος, ὅχι μόνο στὸ σπίτι του, οὔτε μόνο στὴν πόλη, ἀλλὰ σὲ ὅλη τὴν περιοχὴ τῆς Δεκαπόλεως, ἀνατολικά τῆς λίμνης τῆς Γενησαρέτ, ἄρχισε νὰ κηρύττει αὐτὰ ποὺ τοῦ ἔκανε ὁ Χριστός.

3. Βλέπετε λοιπὸν τὴν διαφορὰ τῆς κυριαρχίας τοῦ Σατανᾶ καὶ τῆς κυριαρχίας τοῦ Θεοῦ. Στὴν πρώτη περίπτωση, ὁ ἄνθρωπος δὲν ὑπάρχει. Στὴν ἄλλη περίπτωση, ὑπάρχει ἀπόσταση μεταξύ τῶν δύο, ὁ Χριστὸς κρατᾶ ἀπόσταση ἀσφαλείας, οὕτως ὥστε ὁ ἄνθρωπος νὰ εἶναι καὶ νὰ αἰσθάνεται ἐλεύθερος, νὰ μπορεῖ νὰ σκέφτεται, νὰ ἀποφασίζει καὶ νὰ ἐνεργεῖ.

Γ. ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ

1. Ὁ δικός μας φόβος
2. Τὰ ὄρια τῆς κυριαρχίας τοῦ Χριστοῦ

1. Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, μᾶς φαίνεται πῶς δὲν ἔχουμε τίποτα κοινὸ μὲ τὸν δαιμονισμένο τοῦ σημερινοῦ εὐαγγελίου. Μιλᾶμε κανονικά καὶ δὲν κραυγάζουμε, ἔχουμε ἐπικοινωνία μὲ τοὺς ἄλλους καὶ ζοῦμε ἀνάμεσά τους. Στὴ σχέση μας μὲ τοὺς ἀνθρώπους δὲν τοῦ μοιάζουμε πουθενά.

Τοῦ μοιάζουμε ὅμως στὴ σχέση του μὲ τὸν Χριστό. Ἀπέναντί του ἦταν γεμάτος φόβο. Ἀλλὰ καὶ ἡ δική μας σχέση μὲ τὸν Χριστό εἶναι γεμάτη φόβο. Ἐκεῖνος φοβόταν μήπως ὁ Χριστὸς ἀλλάξει τὴν κατάστασή του καὶ τὸν βασανίσει. Ἐμεῖς φοβόμαστε μήπως ἀκολουθώντας πιὸ πιστὰ τὶς ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ, παίρνοντας στὰ σοβαρὰ ὅτι εἴμαστε μαθητὲς τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅτι δεσμευόμαστε ἀπέναντί του, θὰ χάσουμε τὴν ἐλευθερία μας, θὰ χάσουμε αὐτὸ τὸ ὁποῖο θέλουμε νὰ εἴμαστε, καὶ θὰ πάψουμε νὰ ἀποφασίζουμε ὅπως ἐμεῖς θέλουμε. Μὲ τὴ στάση μας νομίζουμε πὼς κρατᾶμε μία ἀπόσταση ἀσφαλείας ἀπὸ ἐκεῖνον. Πιστεύουμε τόσο πὺν νὰ ἀφήνουμε ἕνα περιθώριο στὴ σχέση μας μὲ τὸν Θεό. Δὲν πλησιάζουμε περισσότερο, ἐπειδὴ φοβόμαστε ὅτι ὁ Χριστὸς αὐτὸ τὸ περιθώριο θὰ τὸ καταργήσει καὶ θὰ μᾶς κλέψει τὸν ζωτικό μας χῶρο. Μπορεῖ νὰ μᾶς πιέσει, νὰ στρίψει τὴ βίδα πιὸ πολὺ κι ἐμεῖς νὰ μὴν αἰσθανόμαστε ἐλεύθεροι.

Πόσο θὰ θέλαμε νὰ μιλάμε μεταξὺ ἴσων ἐμεῖς κι ὁ Θεός. Νὰ κουβεντιάζουμε καὶ νὰ ἀποφασίζουμε μαζὶ ὅπως δύο φίλοι. Βλέπετε ὅτι ὁ διάλογος, καὶ μάλιστα μεταξὺ ἴσων, εἶναι στοιχεῖο τοῦ πολιτισμοῦ μας. Τίποτα δὲν ἀποφασίζεται στὴν ἐποχὴ μας χωρὶς τὸν διάλογο. Πρέπει νὰ καθίσουμε καὶ νὰ συζητήσουμε. Καὶ βέβαια ὅλοι ἐμεῖς ξέρουμε τί σημαίνει αὐτὸς ὁ διάλογος. Θέλουμε νὰ εἴμαστε ἴσοι μεταξὺ μας. Ὅμως στὶς συζητήσεις μας προσπαθεῖ νὰ ἐπιβληθεῖ ὁ ἕνας στὸν ἄλλον, κι ἂν δὲν ἔχουμε ἄλλον τρόπο, τότε φωνάζουμε. Ἐχουμε ὅλοι τὴν ἐμπειρία τῶν συζητήσεων πὺν γίνονται στὴν τηλεόραση. Αὐτὸ πὺν ἀκούγεται συνεχῶς, σὰν τὸ ρεφραῖν ἐνὸς τραγουδιοῦ, ποιὸ εἶναι; Κάθε ὁμιλητὴς φωνάζει: «Δὲν μὲ ἀφήσατε νὰ ὀλο-

κληρώσω, θὰ μὲ ἀφήσετε ἐπιτέλους νὰ μιλήσω; Θὰ σταματήσετε; Πότε θὰ μὲ ἀφήσετε νὰ μιλήσω;». Οἱ ἄνθρωποι προσπαθοῦν νὰ κουκουλώσουν καὶ νὰ καταπιέσουν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Ὁ διάλογος ὑπάρχει, ἀλλὰ εἶναι μία ὑπόθεση καθαρὰ ἰδεολογική. Μία ὑπόθεση πὺν φανερώνει τὶς ἐπιθυμίες μας, ἀλλὰ ἔχει πολὺ μικρὴ σχέση μὲ τὴν πραγματικότητα.

2. Ὁ Χριστὸς θεωρεῖ ὅτι πρώτη βασικὴ προϋπόθεση γιὰ νὰ γίνεῖ ὁ διάλογος μαζὶ του εἶναι ἡ ἀλλαγὴ μας καὶ ἡ ἀπόκτηση τῆς πνευματικῆς μας ὑγείας. Ὁ πρῶην δαιμονισμένος εἶναι ὑγιής, ἀφοῦ ἔχει τὸ αὐθεντικὸ χαρακτηριστικὸ τῆς ὑγείας. Τὸ νὰ μπορεῖ νὰ ἀφηγηθεῖ τὴν προσωπικὴ του ἱστορία, νὰ μιλήσει γιὰ τὸν ἑαυτό του, ὅπως τοῦ ἔδωσε ἐντολὴ ὁ Χριστὸς. Δεύτερη βασικὴ προϋπόθεση κατὰ τὸν Χριστό εἶναι ἡ ἐπίγνωση τῆς θέσης μας. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν τὸν καλεῖ νὰ μιλήσουν σὰν ἴσοι. Ὅχι, δὲν εἴμαστε ἴσοι, λέει ὁ Χριστὸς. Ἐγὼ εἶμαι ἐκεῖνος πὺν σὲ θεράπευσε. Ἐγὼ εἶμαι ἐκεῖνος πὺν νίκησε τὸν Σατανᾶ. Ἐγὼ εἶμαι ἐκεῖνος πὺν ἐπιβλήθηκε πάνω στὰ ἄλογα στοιχεῖα. Εἶμαι ὁ κυρίαρχος τοῦ κόσμου καὶ δὲν γίνεται νὰ μιλάω ὡς ἴσος μὲ σένα. Πλὴν ὅμως σέβομαι αὐτὸ πὺν εἶσαι. Δὲν ξεπερνᾶω τὰ ὅρια τῆς ἐλευθερίας σου. Ἐχεις τὴν εὐθύνῃ νὰ πάρεις τὴν ἀπόφασή σου. Δὲν τοῦ ζητᾶει τίποτα ὑπερβολικὸ ὁ Χριστὸς. Δὲν τοῦ ζητᾶει νὰ τὸν ἀκολουθήσει, δὲν τοῦ ζητᾶει νὰ εἶναι κὰν ἕνας ἐλεύθερος μαθητῆς, πὺν θὰ σκέπτεται καὶ θὰ ἐνεργεῖ ἐλεύθερα καὶ θὰ λέει ὅτι εἶναι ἕνας ὀπαδὸς τοῦ Χριστοῦ. Οὔτε αὐτό. Τοῦ λέει νὰ κάνει κάτι πὺν ἀπλῶς καὶ μόνο ἐπιβεβαιώνει τὴν ὑγεία του. «Πῆς στὸ σπίτι σου αὐτὰ πὺν σοῦ χάρισε ὁ Θεός. Εἶσαι ἐλεύθερος ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα νὰ ἐνεργήσεις ὅπως σὺ νομί-

ζεις». Αὐτὴ εἶναι ἡ ὑπακοὴ στὸν Χριστό. Αὐτὸ θέλει ὁ Χριστὸς καὶ σὲ αὐτὴ τὴν ἀπόφαση μᾶς καλεῖ.

Δ. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

1. Περίληψη τῶν προηγουμένων

2. Προτροπὴ

1. Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, σήμερα, μετὰ τὸ εὐαγγέλιο ποὺ ἀκούσαμε, ἔχουμε δύο ἐπιλογές. Βρισκόμαστε μπροστὰ στὸν πρῶην δαιμονισμένο καὶ τὸν βλέπουμε «καθήμενο, ἱματισμένο καὶ σωφρονοῦντα». Ἡ μία μας ἐπιλογὴ μπορεῖ νὰ εἶναι ἐκείνη ποὺ ἔκαναν οἱ Γαδαρηνοί. Νὰ ζητήσουμε ἀπὸ τὸν Χριστὸ νὰ φύγει ἢ τουλάχιστον νὰ μείνει σὲ μία ἀπόσταση ποὺ ἐμεῖς θεωροῦμε ὅτι δὲν θέτει σὲ κίνδυνο τὴν ἐλευθερία μας. Ἡ ἄλλη ἐπιλογὴ μπορεῖ νὰ εἶναι ἡ ἀπόφασή μας νὰ γίνουμε ἀφοσιωμένοι μαθητὲς τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ τοῦ ζητήσουμε νὰ μᾶς πάρει μαζὶ του.

2. Ἄς προτιμήσουμε τὴ δευτέρη ἐπιλογὴ. Ὅπως εἶδαμε σήμερα, ὁ Χριστὸς ξέρει καλύτερα τὰ ὄριά μας καὶ τὴν κατάσταση τῆς υγείας μας. Δὲν θὰ ἀπαιτήσῃ τίποτε περισσότερο ἀπὸ αὐτὸ ποὺ μποροῦμε νὰ κάνουμε. Ἄς πάρουμε στὰ σοβαρὰ τὶς ἐντολὲς τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴ δέσμευσή μας ἀπέναντί του, αὐτὴ ποὺ ἀναλάβαμε μὲ τὸ βάπτισμά μας ὅταν τοῦ εἶπαμε ὅτι θὰ τὸν ἀκολουθήσουμε. Δὲν πρόκειται νὰ ζημιωθοῦμε σὲ τίποτα. Αὐτὸ ποὺ μπορεῖ νὰ γίνῃ εἶναι νὰ ἀνακτήσουμε τὴν περιουσία μας, αὐτὸ ποὺ μᾶς χάρισε ὁ Θεός. Νὰ εἴμαστε ἐλεύθεροι, αὐτόνομοι καὶ νὰ ἀποφασίζουμε ἐμεῖς. Ὅπως ἔγινε καὶ μὲ αὐτὸ τὸν ἄνθρωπο, ποὺ ἀπέκτησε πάλι τὸν λόγο του, τὴν ὁμιλία του, νὰ μπορεῖ νὰ συζητᾷ καὶ νὰ ἐπικοινωνεῖ μὲ τοὺς ἀνθρώπους, κάτι ποὺ ἦταν δικό του καὶ τοῦ τὸ ἐκλεψε ὁ Σατανᾶς. Ἀξίζει τὸν κόπο νὰ τὸ κάνουμε κι ἐμεῖς. Νὰ ζήσουμε καὶ ἐμεῖς τὴν μεγάλη ἀλλαγὴ. Ἀμήν.

ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ

Στὸ κείμενο «Τὸ κήρυγμα καὶ τὰ δόγματα (β)», ποὺ δημοσιεύτηκε στὸ τεῦχος Ἰου-νίου, παραλείφθηκε ἐκ παραδρομῆς τοῦ ὑπογράφοντος ἢ παρακάτω ὑποσημείωση, ἡ ὁποία πρέπει νὰ προστεθεῖ στὸ τέλος τῆς 2ης παραγράφου τῆς σελ. 12: ΓΕΡΜΑΝΟΥ Β', ΚΥΡΙΑΚΟΔΡΟΜΙΟΝ, κριτικὴ ἔκδοση ὑπὸ Ἀρχιμ. Ζαχαρίου Κ. Ξηντάρου, ΡΟΕΣ, Ἀθήνα 1999. Οἱ παραπομπὲς γίνονται μὲ δύο ἀριθμούς. Ὁ πρῶτος ἀφορᾷ στὴ σελίδα καὶ ὁ δευτέρος στὸ στίχο. Τὸ Κυριακοδρόμιο τοῦ Γερμανοῦ παραφράστηκε ἀπὸ τὸν Ἀγάπιο Λάνδο καὶ μὲ προσθήκες καὶ προσαρμογὲς ἐκδόθηκε τὸ 1657. Μέχρι τὸ 1882 συμπλήρωσε 22 ἐκδόσεις. Ἀνατύπωση τῆς τελευταίας ἐκδόσεως κυκλοφορήθηκε στὴν Ἀθήνα τὸ 1978 ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις Σωτηρίου Γιούλη.

Ένας ακόμα έγγαμος Ίερέας ιχνογραφεί τὴ ζωὴ του ὡς συζύγου καὶ πατέρα

Πρωτ. Κωνσταντίνου Καλλιανού,
Έφημ. Ἱ. Ν. Ἁγίου Παντελεήμονος Σκοπέλου Ἱ.Μ. Χαλκίδος

ΧΩΡΙΣ νὰ ὑποτιμῶ διόλου τοὺς ἀγά-
μους ἀδελφοὺς καὶ πατέρες ποὺ
διακονοῦν τὴν Ἐκκλησία μας, ὅπου
Ἐκείνη τοὺς ἔχει τάξει, θὰ ἤθελα πολὺ
ἀπλᾶ καὶ μὲ ὅσο γίνεται μεγαλύτερη
εὐλικρίνεια, νὰ καταθέσω τὸν ἐμβιωμένο
λόγο μου ὡς συζύγου καὶ πατέρα μιὰ
καὶ πέρασα πιά τὰ τριάντα χρόνια ἱερω-
σύνης καὶ ἐγγάμου βίου. Μάλιστα, θέλω
νὰ πῶ ὅτι ὄλ' αὐτὰ ποὺ παραθέτω,
χωρὶς βιογραφικὲς ἢ ἄλλες παραπανί-
σιες σημειώσεις, ἐνέχουν χαρακτήρα
ἐξομολογητικῆς μαρτυρίας καὶ ὄχι ἐπι-
στημονικῆς διατριβῆς. Γιατὶ στὰ βιώμα-
τα δὲ χωρεῖ ἀποδεκτικὴ ὑλικὴ, ἀλλὰ
ἐπιστράτευση τῆς Μνήμης, ἐντιμότητα
καὶ πρὸ πάντων εὐαισθησία.

Ἀρχικὰ ἐπιθυμῶ νὰ πῶ, ὁ ἀληθινὸς
έγγαμος βίος εἶναι, ὅπως ἡ πραγματικό-
τητα τὸ ἀποδεικνύει, μιὰ μαρτυρικὴ
ὁδὸς μὲ ὅλα τὰ συμπαρομαρτοῦντα καὶ
φυσικά, ἓνα στάδιο ἀσκήσεως μὲ προο-
πτικὴ ἀγιασμοῦ. Ὅτι δηλαδὴ εἶναι καὶ ἡ
Μοναχικὴ ζωὴ ἢ γνήσια Μοναχικὴ ζωὴ,
μὲ ὅλα τὰ στάδια τοῦ ἀναιμάκτου μαρ-
τυρίου τῆς, τὶς σταυροαναστάσιμες
ἐκφάνσεις τῆς καὶ πρὸ πάντων μὲ τὶς
ἐπισκέψεις τοῦ Θεοῦ μέσῳ τῶν πολλῶν
καὶ ποικίλων δοκιμασιῶν καὶ θλίψεων.
Γιατὶ τὰ στάδια τὰ ὁποῖα διέρχεται μιὰ
οἰκογένεια εἶναι ἀναμφίβολα πολλὰ καὶ
ποικίλα, μὲ πρῶτο καὶ σημαντικότερο
τὴν ὅσο γίνεται μεγαλύτερη προσπάθεια

–γράψε ἀσκήση– ποὺ πρέπει νὰ κατα-
βληθεῖ, γιὰ τὴν ἐδραίωση τῆς εἰρήνης καὶ
τῆς ἀγαστῆς συνεργασίας τῶν μελῶν τῆς,
πάντα μὲ σεβασμὸ, τιμιότητα κι ἐμπι-
στοσύνη. Τοῦτο φυσικά, ἐφαρμόζεται
μέσα στὰ ὅρια ποὺ παρέχει ὁ οἰκογενει-
ακὸς βίος, αὐτὸ τὸ ἄθλημα μέσα στὸν
κόσμο, πρῶτα δύο ἀνθρώπων, ἀγνώστων
οὐσιαστικὰ μεταξύ τους, οἱ ὁποῖοι ὁμως
στὴ συνέχεια, ἀφοῦ εὐλογηθοῦν μέσα
στὸ Μυστήριο τοῦ Γάμου, αἴρουν στα-
διακὰ καὶ μὲ ἔγκοπο ἐξάπαντος τρόπο,
ὁ ἓνας τὰ βάρη τοῦ ἄλλου (πρβλ. Γαλ.
6,2), μὲ ὅλα τὰ θετικὰ καὶ ἀρνητικὰ ποὺ
παρασιάζει μιὰ συμβίωση δύο ἀνθρώ-
πων. Κι ἂν γιὰ ἀπλοὺς κοσμικοὺς ἰσχύ-
ουν τὰ παραπάνω, ὅταν ὁ οἰκογενειάρ-
χης αὐτὸς εἶναι ἱερέας σὲ ἐπαρχία, τὰ
πράγματα καὶ δυσκολότερα καθίστανται
καὶ ἐν πολλοῖς ἀσφυκτικά· ἰδιαίτερα δὲ
στὴ μικρῇ, κλειστῇ ἐπαρχιακῇ κοινωνίᾳ,
ὅπου τὰ προβλήματα εἶναι περισσότερα,
ἐπειδὴ ὁ ἱερέας καὶ ἡ οἰκογένειά του
βρίσκονταν πάντοτε στὸ στόχαστρο τῆς
(ἐπι)κριτικῆς καί, κάποτε, τῆς ἀσπλά-
χου ἀπορρίψεως, ποὺ τὴν καλλιεργεῖ τὸ
πνεῦμα τοῦ κόσμου, τὸ ὁποῖο ἐξαρτᾶται
καὶ διατρέφεται ἀπὸ τὴ συλλογὴ πληρο-
φοριῶν φθηνοῦ περιεχομένου (κοινῶς
«κουτσομπολιοῦ»), προερχομένων καὶ
ἐπεξεργασμένων μὲ ἀκρίβεια ἀπὸ ποικί-
λα σχόλια, εἰπωμένα φυσικά, μὲ συ-

νταγές και μαθήματα που περισσῶς προσφέρονται ἀπὸ τὴν τηλοψία και ἀπὸ τὰ ἄλλα Μ.Μ.Ε. Ἰδιαίτερα δὲ ὅταν πρόκειται γιὰ σκάνδαλα κληρικῶν, κάθε βαθμοῦ και κάθε ἡλικίας, ἔστω κι ἂν κάποια ἀπὸ αὐτὰ χρειάζονται τὴν ἔτι και ἔτι σοβαρὴ και ὑπεύθυνη ἔρευνα...

Ἄλλὰ και στὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα ἡ ζωὴ τοῦ κάθε συνειδητοῦ οἰκογενειάρχου κληρικοῦ εἶναι και ἐκεῖ ἀναμφίβολα ἓνα μαρτύριο, γιὰ τὴν κάθε στιγμὴ ἔλλοχεύει ὁ κίνδυνος τοῦ διασυρμοῦ, τοῦ φραγκελώματος και τοῦ ἐμπαιγμοῦ ἀπὸ ἀσυνειδητους και μὴ θεοεπειθεῖς «πιστούς», οἱ ὁποῖοι ἐν ὀνόματι τῆς λεγομένης «ἀγάπης» τους πρὸς τὴν Ἐκκλησία μπορεῖ νὰ τὸν ὀδηγήσουν, ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπο, μέχρι τὰ τηλεοπτικά παράθυρα, γιὰ νὰ «διασώσουν τὴν Ἐκκλησία»!! Μὲ τὰ ἀνάλογα πάντοτε ἀποτελέσματα στὸ ψυχοσωματικὸ εἶναι τοῦ ἐπικρινομένου, τὰ ὁποῖα προσμετροῦνται σὲ βαρῆα, και μὴ ἰάσιμα κάποτε, ψυχικά τραύματα, ἀπώλεια τοῦ ἐνθουσιαστικοῦ στοιχείου, μείωση τοῦ κύρους του ἀπέναντι στὰ πρόσωπα τοῦ περιβάλλοντός του και φυσικά σὲ φυγοκοσμία, κατάθλιψη και ἄλλα παρόμοια. Ἔτσι μειώνονται οἱ συντυχίες του μὲ συνανθρώπους, συνεργάτες, κι ἄλλους γνωστούς, και ἀρχίζει ἡ ἀναζήτηση τῆς ἀπομόνωσης και τῆς ἐρημίας. Γιὰ μόνον ἐκεῖ μπορεῖ νὰ ὑπάρξει ἡ ἀπαιτούμενη ἡσυχία, τὸ ξεδίπλωμα δηλαδὴ τῆς πονεμένης ψυχῆς, ὥστε νὰ πεῖ ὁ κάθε ἀδικημένος και πονεμένος παπᾶς, «ἐνώπιος ἐνωπίω» τὸ, «Κύριε, φώτισέ μου/τους τὸ σκότος». Ὡστόσο κάποιοι θὰ ἀντιτάξει τὸ ἑξῆς: "Ἄν ὁ ποιμένας ἔχει πίστη, καρτερία, ὑπομονὴ και πειθαρχεῖ στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, θὰ τὸν

ἀφήσει Ἐκεῖνος ἀκάλυπτο; Φυσικά εἶναι δικαιολογημένο τὸ ἐρώτημα. Μόνον πού ἀπὸ τὴ θεωρία μέχρι τὴν πράξη ὑπάρχει πάντοτε ἓνα βαθὺ χαντάκι, πού γιὰ νὰ τὸ διαβεῖς χώνεσαι μέσα στὴ λάσπη, στὴ δοκιμασία, και γίνεσαι ἀποσυνάγωγος (πρβλ. Ἰω. 16,1), πασχίζοντας νὰ ἄρεις τὸν σταυρὸ τοῦ προσωπικοῦ σου μαρτυρίου κυκλωμένος ἀπὸ ποικίλα και κορυφαῖα ἐρωτηματικά. Καὶ πολλές φορὲς ὁ Σίμων Κυρηναῖος ἀπουσιάζει, γιὰ τὴ σκληρότητα στὶς μέρες μας τείνει νὰ γίνεῖ προνόμιο, κανόνας ζωῆς, ἀφοῦ κυριαρχεῖ ὁ ὠχαδερφισμὸς και ἡ ἀπουσία συνειδητῆς κριτικῆς, πρὸς διόρθωσιν βίου. Ἀκόμα και μεταξὺ τῶν κληρικῶν, δυστυχῶς...

Κάποτε τὸ πρόσωπο τοῦ ἱερέα στὰ χωριὰ και τὶς ἐπαρχιακὲς πόλεις, ἦταν σεβαστὸ και οἰκεῖο, μὲ ἐλάχιστες ἀμφισβητήσεις. Μάλιστα, πρὸς πιστοποίηση αὐτοῦ δὲν ἔχει κάποιος παρὰ νὰ τὸ ἐπισκεφεῖ, διαβάζοντας π.χ. τὶς ἀρυτίδωτες σελίδες τοῦ Ἀλεξάνδρου Παπαδιαμάντη, ὅπου μὲ ἐνάργεια καταγράφεται ἡ ζωὴ τοῦ ἐγγάμου, κυρίως, ἱερέα σὲ σχέση μὲ τὸ ποιμνιὸ του, ἀλλὰ και μὲ τὴν οἰκογένειά του. Κάτι πού ζήσαμε, ὅσοι βρεθήκαμε σὲ παρόμοιες κοινωνίες πού ἐπιβίωναν στὴν ἐπαρχία μέχρι τὰ τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ 1950 μὲ ἀρχὲς τοῦ 1960.

Σήμερα, πού τὰ πράγματα ἔχουν ἐπικίνδυνα διαφοροποιηθεῖ, ἡ ζωὴ τοῦ οἰκογενειάρχου ἱερέα εἶναι μιὰ συνεχῆς και ἐναγώνιος ἀσκησις. Γιὰ τὴν ἀπαιτεῖται νὰ σταθμίζει πάντοτε μὲ διάκριση και προσοχὴ τὸ οἰκογενειακὸ και τὸν ἱερατικό του βίο, ὥστε νὰ μὴν ὑπάρχουν κενὰ και προβλήματα. Ἔτσι, ἐνῶ ἀποφεύγει τοὺς συγχρωτισμούς, δὲν ἀπο-

ποιεῖται τὴν παρουσία του σὲ ἐνοριακὲς ἢ καὶ οἰκογενειακὲς ἐκδηλώσεις, ὅπως π.χ. τὴν πανηγυρὴ ἐνὸς ἐξοχικοῦ ναοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴ συνεστίαση συγγενῶν καὶ φίλων σὲ γιορτὲς καὶ ἄλλες περιπτώσεις, ὅπως γάμους, βαπτίσεις, κ.λπ. Φυσικὰ πάντα μέσα στὰ ὄρια ποῦ τοῦ παρέχονται καὶ τὰ ὁποῖα ἐν σχέσει μὲ τοὺς ὑπόλοιπους, τοὺς κοσμικοὺς δηλαδή, εἶναι περιορισμένα, ἀσκητικά. Διότι σὲ περίπτωσι ποῦ ὑπερβεῖ τὸ σκάμμα (ἄνθρωπος δὲν εἶναι;) τότε θὰ ὑπάρχει καὶ τὸ ἀνάλογο κόστος, μὲ τὰ ἀπαραίτητα σχόλια... Γιατὶ πάντοτε καιροφυλακτεῖ ἕνας Φαρισαῖος ποῦ θὰ τὸν ἐλέγξει, ἂν δὲν τὸν διασύρει¹. Ποῦ σημαίνει ὅτι χρειάζεται νὰ ἔχει κατὰ νοῦ ἐκεῖνο τὸ σοβαρὸ λόγιό τοῦ Κυρίου «γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραὶ» (Μτθ. 10, 16). Μόνο ποῦ κάποτε πολλοὶ ἀπὸ μᾶς τὸ ξεχνᾶνε αὐτὸ καὶ πληρώνουν ὕστερα τὸ ἀνάλογο τίμημα...

Ὡστόσο τὸ μεγάλο μαρτύριο ἐνὸς οἰκογενειάρχου ἱερέα εἶναι τὸ μεγάλωμα τῶν παιδιῶν, ἰδιαίτερα στὰ χρόνια μας, ὅπου οἱ κίνδυνοι εἶναι πολλοὶ καὶ ποικίλοι. Γιατὶ θέλημα τῶν πολλῶν εἶναι ἡ ἐπιβεβαίωσι τῆς λαϊκῆς ρήσις: «παπᾶ παιδί διαβόλου ἐγγόνι» ἄσχετ' ἂν συμβαίνει τὸ ἀντίθετο ἢ καὶ ἂν τὸ παιδί αὐτὸ ἔχει ἀνάγκη τῆς χάριτος καὶ τῆς στοργῆς ποῦ δικαιοῦνται ὅλα τὰ παιδιὰ γιὰ τὰ ὅποια τους ἀτοπήματα. Ἐπειδὴ κάποτε συμβαίνουν κι αὐτά, ὡς πειρασμοὶ γιὰ τὸν κάθε γονιὸ ἱερέα, ποῦ τὰ δέχεται ὡς μηνύματα γιὰ νὰ ταπεινῶνεται καὶ μὴν ὑπεραίρεται (πρβλ. Β' Κορ. 12, 7-8). Ἄλλὰ καὶ ὡς μαθήματα, ὥστε νὰ κατανοήσῃ καὶ βιώσῃ τὸ Γεροντικὸ ἀπόφθεγμα, ποῦ ὀρίζει ὅτι «ἐὰν μὴ εἴπη

ἄνθρωπος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ὅτι ἐγὼ μόνον καὶ ὁ Θεὸς ἐσμέν οὐκ ἔχει ἀνάπαυσιν» (ἀβ. Ἄλωνιος).

Σκληρὴ κριτικὴ ἐπίσης δέχεται ὁ κάθε οἰκογενειάρχης ἱερέας σὲ περιπτώσεις ὅπου τὰ παιδιὰ του δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ γίνουν κληρικοί, ὅταν πρόκειται γιὰ ἀγόρια, ἢ πρεσβυτέρους ὅταν πρόκειται γιὰ κορίτσια. Κι ἐδῶ θὰ χρειαστεῖ κάποτε νὰ σταθεῖ ἡ Ἐκκλησία μὲ περισκεψὴ καὶ νὰ ἐρευνήσῃ τὰ αἴτια ποῦ ἀπωθοῦν τὰ παιδιὰ αὐτὰ στὸ ν' ἀκολουθήσουν «ταῖς ἴχνεσι» τοῦ πατέρα ἢ τῆς μητέρας τους. Γιατὶ πολὺ εὐκόλα κάποιοι κατακρίνουν, ὡς μὴ ὀφείλε, τὴν ἱερατικὴ οἰκογένεια, χωρὶς νὰ ἔχουν γνώση τῶν ἐναγώνιων ἐρωτημάτων τῆς καὶ τὸ κυριώτερο, τὸν καημὸ τῆς, ποῦ ἀσφαλῶς ἐπικεντρώνεται στὸ γεγονὸς τῆς διαδοχῆς, ἰδιαίτερα στὶς μέρες μας, ὅπου, στὴν Ἐπαρχία κυρίως, ἀκολουθεῖ φθίνουσα πορεία, ὅσον ἀφορᾷ στὴν παρουσία νέων καὶ κατηρητισμένων προσώπων ποῦ θὰ διακονήσουν τὸ Θυσιαστήριο, ἀκόμη καὶ τὸ Ἀναλόγιό.

Βέβαια, μικρὲς ὀάσεις μέσα στὴν καθημερινότητα γιὰ τὸν κάθε οἰκογενειάρχου ἱερέα εἶναι οἱ στιγμές, κατὰ τίς ὁποῖες μπορεῖ καὶ συννενοεῖται μὲ τὸν κύκλο τῶν λίγων ἀνθρώπων του, πρῶτα τοῦ ἀμέσου περιβάλλοντός του κι ὕστερα μὲ τοὺς ὑπόλοιπους, ἔστω κι ἂν καταβάλλει γι' αὐτὸ τιτάνια προσπάθεια, μὲ καθημερινὴ προσευχὴ στὸν προσωπικὸ τῆς Γεθσημανῆς κῆπο, ὅπου καθαρὰ ἀκούγονται, κάθε ὥρα, κάθε στιγμή τὰ βήματα τοῦ ὄχλου (πρβλ. Ματθ. 26,47), ποῦ δὲν συμπονεῖ, δὲν κατανοεῖ, δὲν συν-διαλέγεται. Μόνο τὸ ὅποιο «σταυρωθῆτω» (πρβλ. Λκ. 23,22) ξέρει νὰ καταθέτῃ ὡς ἀντίτιμο «ἀντὶ ἀγαθῶν

ὧν ἐποίησε» αὐτὸς ὁ κακόμοιρος ὁ παπᾶς. Γιατὶ μέλημα τοῦ κάθε γονιοῦ/συζύγου εἶναι νὰ ἐδραιώσῃ στὸ σπίτι του, μαζί με τὴν εἰρήνη, καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη, πάνω στὶς ὁποῖες χτίζεται τὸ οἰκοδόμημα τῆς ἀγαπητικῆς σχέσεως. Ὅπως ἐπίσης κουράγιο ἀντλεῖ ὁ κάθε συνειδητὸς παπᾶς κι ἀπὸ τὶς ὥρες τῆς ἡσυχίας στὸ κελλίο του, ὅπου μπορεῖ νὰ διαλέγεται με τὸν ἑαυτό του καὶ τὸν Θεὸ σὲ ζητήματα ὀριακὰ καὶ φυσικὰ ἀναμένοντα τὴν ἀπάντηση πρῶτ' ἀπὸ Ἐκεῖνον.

Φυσικὰ ἐδῶ θὰ ἦταν καλὸ νὰ εἰπωθεῖ κάτι καὶ γιὰ τὸ μεγάλο ζήτημα τῆς ἐξομολογήσεως τῆς οἰκογενείας τοῦ ἱερέα. Ὅμως αὐτὸ εἶναι ἕνα μεγάλο κεφάλαιο, τὸ ὁποῖο ἀπαιτεῖ συζήτηση καὶ ἀνάλυση πραγματικὴ καὶ ὄχι ἐπιφανειακὴ. Τὸ μόνο πάντως ποῦ μπορῶ νὰ καταθέσω εἶναι τὸ ἐξῆς. Καλὸ εἶναι νὰ ἔχει ἡ οἰκογένεια κοινὸ πνευματικὸ, ὅμως αὐτὸ δὲν εἶναι κάτι τὸ ἀπαραίτητο. Γιατί, κατὰ τὴ γνώμη μου, τὸ πρῶτο ζητούμενο εἶναι νὰ καταφέρει ὁ ἱερέας, ἔστω καὶ τυπικά, νὰ καταστῆ αὐτὸς ὁ πρῶτος πνευματικὸς πατέρας τῆς οἰκογενείας, ἔτσι ὥστε νὰ ὑπάρχει ἡ ἐμπιστοσύνη μεταξὺ ὄλων τῶν μελῶν τῆς. Κάτι ποῦ φαίνεται, καὶ εἶναι, πολὺ δύσκολο, ἕως καὶ ἀκατόρθωτο, κάποτε, ὅταν πολλὰ ζητήματα, προσωπικά, κοινωνικά, διοικητικά, δὲν τὸ ἐπιτρέφουν. Γιατὶ ὑπάρχουν κι αὐτά. Ὅσον ἀφορᾷ δὲ στὴν πνευματικὴ ζωὴ τοῦ καθενὸς μέσα στὴν ἱερατικὴ οἰκογένεια,

αὐτὸ εἶναι ἕνα ζήτημα καθαρὰ προσωπικὸ κι ὄχι αὐτοπροβολῆς ἢ δημοσίων σχέσεων: ὅπου δηλαδὴ ἀναπαύεται κανεὶς, αὐτό, νομίζω, πὼς εἶναι τὸ πιὸ σωστὸ καὶ «πρὸς οἰκοδομήν» (προβλ. Ἐφεσ. 4,29) θεωρούμενο.

Εἶναι ὀρθὸ ἐπίση ἡ ἱερατικὴ οἰκογένεια νὰ καταστῆ, ὅσο φυσικὰ οἱ δυνατότητες καὶ οἱ συγκυρίες τὸ ἐπιτρέψουν, ὑπόδειγμα γιὰ τὴν κοινότητα ποῦ ζεῖ καὶ κινεῖται, καὶ εὐρύτερα γιὰ τὴν κοινωνία. Καὶ κανένας κληρικὸς, πιστεύω, πὼς δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἔχει προβληματικὴ οἰκογενειακὴ ζωὴ στὸ σπίτι του, ἢ ὅποια κάποτε ἀντανაკλᾷ στὴν ἱερατικὴ του διακονία, ἀλλὰ καὶ στὴν ἐνορία του. Ὅστόσο, ἐπειδὴ κι αὐτὸ συμβαίνει, ἀπαιτεῖται ἡ συνεργασία ὅσων πράγματι ἀγαποῦν τὴν Ἐκκλησία καὶ τοὺς λειτουργούς τῆς, ὥστε νὰ τοὺς ἀντιμετωπίζουν με πνεῦμα φιλευσπλαχνίας καὶ φιλοτιμίας προσευχόμενοι καὶ γι' αὐτούς. Γιατὶ τὸ ἔχουν ἀνάγκη, ὅπως καὶ ἐκεῖνοι. Μόνο ποῦ στὶς μέρες μας ὄλο καὶ λιγοστεύουν αὐτοὶ ποῦ φιλαδέλφως, με εἰλικρίνεια καὶ σεβασμὸ συνεχίζουν νὰ προσεύχονται... Ἴσως ἐπειδὴ δὲν ἔμαθαν τί σημαίνει προσευχὴ καὶ γιατί γίνεται... Καὶ φυσικὰ τὸ θέμα δὲν τελιώνει ἐδῶ καὶ μ' αὐτὰ ποῦ γράφτηκαν, ἀλλὰ συνεχίζεται· ποῦ ἄλλου; Στὴν ἴδια τὴν καθημερινότητα, τὸν καθρέφτη αὐτὸν δηλαδὴ τῆς ἴδιας μας τῆς ζωῆς καὶ τῆς διακονίας μας.

Οι διακονίες ως κοινωνικές υπηρεσίες στήν αρχαία Ἐκκλησία*

Κωνσταντίνου Π. Χαραλαμπίδη,
Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ Α.Π.Θ.

ΣΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ἐποχή ὁ κλασικὸς ὅρος διακονία καταδείκνυε ὅποιο-δήποτε τύπο ὑπηρεσίας, ποὺ προσέφερε ἡ Ἐκκλησία στοὺς πτωχοὺς. Ἰδιαιτέρως μποροῦσε νὰ καθορίζει μία κοινωνικὴ δραστηριότητα κατευθυνόμενη ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο ἢ τοὺς συνεργάτες του, ἢ τὶς ἀνακουφίσεις καὶ περιποιήσεις ποὺ προσέφερε ἓνα μοναστήρι σ' αὐτοὺς ὅσους περνοῦσαν τὴν εἴσοδό του. Ἴσως μὲ τὴν ἑναρξὴ τοῦ ΣΤ' αἰ. ὁ ὅρος χρησιμοποιήθηκε γιὰ νὰ καταδείξει ιδιαίτε-ρους θεσμοὺς ἀγάπης, τροφοδοτούμε-νους ἀπὸ κρατικὲς ἐπιχορηγήσεις, ἀπὸ προσφορὲς λαϊκῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν εὐεργετῶν καὶ διοικούμενους ἀπὸ ἓνα χορηγὸ (dispensator) ὑπὸ τὸν ἔλεγχο τοῦ ἐπισκόπου.

Οἱ διακονίες δὲν ἦταν ἐκκλησίες, ἀλλὰ κοσμικὰ κτίρια, προορισμένα στὴ βοή-θεια τῶν πτωχῶν, ἀσκοῦσαν ἐλεημοσύνη (κυρίως εἶδη τροφίμων), πνευματικὴ βοήθεια (διέθεταν ἓναν εὐκτήριο οἶκο) καὶ φροντίδα ὑγιεινῆς περίθαλψης. Προ-σέφεραν ἐπίσης φιλοξενία καὶ ἰατρικὴ βοήθεια. Ἡ πραγματοποίηση τῶν παρα-πάνω ἦταν ἐξασφαλισμένη, χάρις σὲ κά-ποιον ἱερέα καὶ σὲ μία μοναστικὴ κοινό-

τητα ἢ ὁμάδα λαϊκῶν (διακονητές), με-ταξὺ τῶν ὁποίων συμπεριλαμβάνονταν ἐπίσης οἱ καραγωγεῖς, οἱ ἀποθηκάριοι, οἱ ἀχθοφόροι καὶ ἄλλοι.

Ἐπειδὴ πολλὰ τέτοια ἰδρύματα δια-κονίας ἦταν ἐγκατεστημένα στὸ ἐσωτε-ρικό παλαιῶν κτιρίων, διατιθέμενων ἀπὸ τοὺς εὐεργέτες καὶ τοὺς ἰδρυτές, εἶναι σαφές, ὅτι ἡ ἐπιπεδομετρία τους δὲν ἀκολουθεῖ ἓνα προκαθορισμένο πρότυπο, ἀλλὰ ποικίλλει, σύμφωνα μὲ τὰ δομικὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ἐπανα-χρησιμοποιημένων κατασκευῶν. Στὰ Γέρασα, ἀρχαία πόλη, ὅταν διέρχονταν καραβάνια, στὴν Παλαιστίνη, μία διακο-νία, ποὺ ἦλθε στὸ φῶς ἀπὸ ὁμάδα ἀγγλο-αμερικανῶν ἀρχαιολόγων, κα-τεῖχε ἓνα δημόσιο ἀρχαῖο κτίριο τοῦ Β' αἰ. μ.Χ., ἀποτελούμενο ἀπὸ δύο αὐλὲς σὲ ὀρθογώνια θέση καὶ διαφορετικῆς μορφῆς (τὰ ρωμαϊκὰ προπύλαια). Ἦταν τοποθετημένη ἀκριβῶς στὸ κέντρο τῆς πόλης, κατὰ μῆκος τοῦ ἄξονα καὶ κοντὰ σ' ἓνα μεγάλο λουτρικὸ συγκρότημα (δυτικὲς θέρμες). Οἱ ἀνασκαφὲς ἀποκά-λυψαν, ὅτι ἡ διακονία περιελάμβανε ἐκκλησία, αἶθριο καὶ διάφορους χώρους [ἀποθήκες, γραφεῖα (:), προπύλαια].

* Γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ βλ. ἐκτενῶς στὴ μονογραφία τοῦ Ugo Falesiadi, *Le diaconie. I servizi assistenziali nella Chiesa antica* στὴ σειρὰ Sussoli Patristici, ἀριθ. 8 τοῦ Istituto Patristico «Augustinianum», Roma 1995, σσ. 164, ὅπου ὑπάρχει πλούσια διεθνὴς βιβλιογραφία.

Μία ελληνική ψηφιδωτή επιγραφή, τοποθετημένη στο αΐθριο μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι τὸ ἴδρυμα αὐτὸ θεμελιώθηκε τὸ 565 μ.Χ. Στὸ κείμενο τῆς επιγραφῆς περιλαμβάνεται ὁ πρῶτος στίχος τοῦ ψαλμοῦ 85: «Κλῖνον, Κύριε, τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσόν μου, ὅτι πτωχὸς καὶ πένης εἰμι ἐγώ». Μία μελέτη τοῦ επιγραφικοῦ ὑλικοῦ τοῦ Ε΄-ΣΤ΄ αἰ., σχετικοῦ γιὰ τὶς διάφορες ἐκκλησίες τῆς πόλης ἀποδεικνύει ὅτι ὁ ἐπίσκοπος κατέστη ὁ πῖθ σπουδαῖος πάτρων τῶν Γεράσων. Ἴδρυνε τὶς ἐκκλησίες μὲ ἔξοδά του ἢ μὲ ἔξοδα τῆς ἐπισκοπῆς, ἢ παρακινούσε γι' αὐτὸ τοὺς πῖθ πλουσίους πιστοὺς.

Σπουδαῖα ἰδρύματα διακονίας ἰδρύθηκαν ὄχι μόνον στὴν Παλαιστίνη, ἀλλὰ ἐπίσης στὴν Αἴγυπτο, στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ στὴν Ἰταλία. Τὰ μοναστικά κείμενα, οἱ αἰγυπτιακοὶ πάπυροι, οἱ ἀφηγηματικὲς πηγὲς καὶ οἱ ἐπιγραφὲς μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ περιγράψουμε μόνον ἀτελεῖς ὄψεις. Στὸν Δ΄ αἰ., στὴν Αἴγυπτο, τὸ ὄνομα διακονία καθόριζε ἐπίσης τὴν κοινωνικὴ δραστηριότητα τῆς μονῆς, τῆς ὁποίας ἦταν ὑπεύθυνος ἕνας μοναχός, ποὺ εἶχε ἐκλεγεί ἀπὸ τὴν κοινότητα, ὀνομαζόμενος ὁ τῆς διακονίας. Δύο αἰῶνες πῖθ ἀργά, στοὺς μοναστηριακοὺς παπύρους, οἱ αἰγυπτιακὲς διακονίες ἐμφανίστηκαν ὡς αὐτόνομα ἰδρύματα, μὲ τέλεια ὀργάνωση καὶ σὲ βαθμὸ πρόνοιας γιὰ φιλανθρωπικὲς πράξεις. Δὲν εἶναι περιφερειακὲς ἔδρες ἑνὸς ὀργανισμοῦ μὲ συγκεντρωτικὴ διαχείριση, ἀλλ' ὀργανισμοὶ ποὺ ζοῦν καὶ ἔχουν αὐτόνομη διοίκηση. Ἡ διαχειρίσῆ τους ἦταν ἐμπιστευμένη σ' ἕνα μοναχό, ὀνομαζόμενον διακονητή, βοηθούμενο ἀπὸ ὀμάδα μοναχῶν καὶ λαϊκῶν μὲ τὴν ὀνομασία διακονητές. Ὁ μοναχὸς Ἐνώχ, π.χ. οἰ-

κονόμος τῆς διακονίας τῆς μονῆς, εἶχε ὡς βοηθὸ ἕνα λαϊκὸ curator (ἐπιμελητὴ) μὲ τὸ ὄνομα Φλάβιος Διόσκουρος, γιὰ τοῦ κτίτορα τῆς μονῆς.

Στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ σ' ἄλλες πόλεις τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, στὸν ΣΤ΄ αἰ., ὑπῆρχαν πολυάριθμες διακονίες, τῶν ὁποίων ἢ προέλευση ἢ ἡ διάδοση ἀποδίδεται στὸν μονοφυσίτη πατριάρχη Ἀντιοχείας Παῦλο. Δύο ἀπ' αὐτὲς εἶναι γνωστὲς χάρις στὴν Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τοῦ Ἰωάννη τῆς Ἐφέσου. Ἡ πρώτη διακονία, ἰδρυμένη ἀπὸ τὸν Παῦλο, ἦταν ἐμπιστευμένη σὲ κάποιον Θαλλό, πρόσωπο πρώτου ἐπιπέδου τῆς πρωτεύουσας, ποὺ ἐξαιτίας τοῦ διατάγματος τοῦ Ἰουστίνου Β΄ κατὰ τῶν μονοφυσιτῶν (571) ὑποχρεώθηκε νὰ ἀπομακρύνει ὄλους τοὺς κληρικοὺς καὶ τοὺς μοναχοὺς ποὺ ἦταν μαζί του, διότι εἶχαν ὑποπέσει στὴν ὑποψία γιὰ μονοφυσιτισμὸ, καὶ νὰ βοηθεῖται μόνον ἀπὸ λαϊκοὺς συνεργάτες. Κατὰ τὸν θάνατό του (577), ἡ διαχείριση δόθηκε στὸν τραπεζίτη (argentarius) Ρωμανό. Ἡ ἄλλη διακονία ἰδρύθηκε ἀπὸ ἕνα κληρικὸ μὲ τὸ ὄνομα Κομήτης σὲ μιὰ κατοικία ἰδιοκτησίας του. Ἡ κοινότητα τῶν συνεργατῶν του, ποὺ ζοῦσαν σύμφωνα μὲ τὴ μοναχικὴ τάξη, διασκορπίστηκε τὸ 571 μὲ τὴν ἐξορία τοῦ ἰδρυτῆ, ἀλλὰ μερικοὶ φίλοι του συνέχιζαν νὰ βοηθοῦν τοὺς πτωχοὺς σὲ μιὰ ἄλλη ἔδρα. Οἱ μονοφυσιτικὲς διακονίες φαίνονται ὡς ἀδελφάτα, εὐσεβεῖς σύνδεσμοι λαϊκῶν, μὲ κοινωνικοὺς σκοποὺς, συγκεντρώνοντας τοὺς ὀπαδοὺς κατὰ τὸ φύλο καὶ ἴσως κατὰ τὸ ἐπάγγελμα. Οἱ εὐποροὶ λαϊκοὶ μπορούσαν νὰ προσφέρουν σ' αὐτὰ, χορηγώντας μιὰ δωρεὰ χρημάτων. Ὁ τραπεζίτης Ἀνδρόνικος, π.χ., ὁ ὁποῖος στὴν

διακονία ξαναβρήκε τους συναδέλφους εργασίας, διέθετε τὸ ἕνα τρίτο τῶν ἐσόδων. Ὁ κανονισμὸς τῶν ἰδρυμάτων καθόριζε στοὺς συνεταίρους νὰ φροντίζουν καὶ νὰ πλένουν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἀναπήρους, ἐγκαταλελειμμένους στὶς συνοικίες τῆς πόλης.

Οἱ πιὸ ἀρχαῖες εἰδήσεις σχετικὲς μὲ τὰ ἰταλικά ἰδρύματα διακονίας δὲν εἶναι μονοσήμαντες. Στὸ Registrum τοῦ Γρηγορίου τοῦ Μεγάλου, π.χ., ἐμφανίζεται ἡ ὀνομασία διακονία ἀλλ' οἱ ἐρευνητές, ἐξαιτίας τῶν συμφραζομένων, στὰ ὁποῖα χρησιμοποιεῖται, δὲν εἶναι σύμφωνοι γιὰ τὴν σημασία ἀπόδοσης, ἐφόσον θὰ μπορούσε νὰ ὑποδηλώσει εἴτε τὴ λειτουργία (ἢ ἀγάπη), εἴτε τὸ ὄργανο (τὸ ἴδρυμα). Φαίνεται, ὅτι γίνεται ὑπαινιγμὸς σ' ἕνα ἀληθινὸ καὶ συγκεκριμένο ἴδρυμα, ποὺ λειτουργοῦσε στὴν κεντροῖταλικὴ πόλη Pesaro. Τὸν Φεβρουάριο τοῦ 595, γράφοντας στὸν συμβολαιογράφο Καστόριο ὁ Γρηγόριος ὁ Μέγας τοῦ συνιστοῦσε νὰ προστατεύσει τὶς διατάξεις τῆς διαθήκης κάποιου Ἀδεοδάτου, ἀπὸ τὴν πόλη Pesaro, ὁ ὁποῖος πρὶν πεθάνει εἶχε ἀποφασίσει κάθε περιουσιακὸ στοιχεῖο του νὰ δοθεῖ γιὰ τὴν βοήθεια τῶν πτωχῶν. Στὸ κείμενο τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς ὑπάρχει σαφὴς ἀναφορὰ σ' ἕνα πραγματικὸ καὶ ἀκριβὲς ἴδρυμα διακονίας, ἱκανὸ γιὰ ἐμπορικὲς ἐπιχειρήσεις καὶ ὄχι σὲ μιὰ γενικευμένη φιλανθρωπικὴ δραστηριότητα. Συνήθως, ὅμως, ὅταν οἱ πηγὲς ἀναφέρουν τὸν ὄρο διακονία χωρὶς τὴν ἔνδειξη τοῦ ὀνόματος, ἐὰν αὐτὴ κατὰ κάποιον τρόπο εἶναι σὲ σχέση μὲ τὸν ἐπίσκοπο τῆς πόλης, πρέπει νὰ ὑποθέσουμε, ὅτι πρόκειται γιὰ τὴν ἐπισκοπικὴ διακονία, δηλαδὴ γιὰ τὴν ὑπηρεσία φιλανθρωπίας ποὺ

ἀσκεῖται στὸ ἐπίσκοπεῖο. Οἱ διακονίες, εὐσεβεῖς θεσμοί, ἀναγνωρίζονται διότι φέρουν τὸ ὄνομα τῆς μονῆς μὲ τὴν ὁποία εἶναι συνδεδεμένες ἢ ἐνὸς ἁγίου προστάτη.

Στὴ Νεάπολη τῆς Ν. Ἰταλίας, κατὰ τὴ βυζαντινὴ περίοδο, μαρτυρεῖται ἡ ὑπαρξὴ τριῶν ἰδρυμάτων διακονίας. Πρόκειται γιὰ τὸν Ἅγ. Ἰανουάριο (ὁ σημερινὸς ἐνοριακὸς ναὸς), τὸν Ἅγ. Ἀνδρέα ad Nidum (στὴ Νεοσσία) (ὁ σημερινὸς Ἅγ. Μάρκος τοῦ Tavernan) καὶ τὸν Ἅγ. Ἰωάννη καὶ Παῦλο (κατεδαφίστηκε τὸ 1592 γιὰ τὴ διεύρυνση τοῦ Πανεπιστημίου). Μεταξὺ τοῦ 672 καὶ τοῦ 695 ὁ ἐπίσκοπος Aguello ἴδρυσεν βασιλικὴ ἐντὸς τῆς Νεάπολης πρὸς τιμὴν τοῦ Ἅγ. μάρτυρα Ἰανουαρίου. Στὴ θεμελίωση ποὺ διέθετε καὶ θαλάμους γιὰ προσφορὰ φιλοξενίας καὶ ἴσως ἰατρικῆς φροντίδας, γιὰ τοὺς πτωχοὺς, ὁ ἐπίσκοπος προσέφερε ἐτήσια ἐπιχορήγηση οἴνου καὶ σιτηρῶν. Κατὰ τὴ διάρκεια τῶν ἐορτῶν τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα γινόταν προμήθεια χιλίων τεμαχίων σαπουνιοῦ γιὰ τὴν περιποίηση καὶ τὸν καθαρισμὸ ὄλων ὅσοι εἶχαν ἀνάγκη. Ἐπρόκειτο γιὰ μιὰ διακονία - ξενοδοχεῖο (xenodochium) τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Στὴν ἐποχὴ τοῦ Γρηγορίου Β' (715-731), ὁ Θεόδωμος, ὑποδιάκονος τῆς ἐπαρχίας καὶ διευθύνων τῆς Ἁγίας Ἐδρας, ἦταν ταμίας τῆς διακονίας τοῦ Ἅγ. Ἀνδρέα ad Nidum. Μία λατινικὴ ἐπιγραφή στὴν καλυπτῆρια πλάκα τοῦ τάφου του ὑπενθύμιζε ὅτι εἶχε ἐκτελέσει ἐργασίες ἀναστήλωσης καὶ ἐξωραίσμοῦ. Μία ἑλληνικὴ ἐπιτάφια ἐπιγραφή, ἐξ ἄλλου, ὑπενθυμίζει, ὅτι ὁ ὕπατος καὶ δούκας τῆς Νεάπολης Θεόδωρος, μετὰ τοῦ 720 καὶ 721, ἀνίδρυσεν τὴν

ἐκκλησία καὶ ἀναστήλωσε τὴ διακονία τοῦ Ἁγ. Ἰωάννη καὶ Παύλου. Πρόκειται γιὰ ἓνα γενναῖο χορηγὸ (sponsor). Οἱ διακονίες τῆς Νεάπολης ἦταν στὸ κέντρο τῆς πόλης, μεταξὺ τοῦ ἐπισκοπείου καὶ τῆς κατοικίας τοῦ δούκα, κατὰ μῆκος τῶν δρόμων ποὺ ὄδηγοῦσαν στὴ ζώνη τοῦ λιμανιοῦ. Στὴ Νεάπολη ὑπῆρχαν ἐπίσης οἱ διακονίες τοῦ Ἁγ. Γεωργίου ad Forum (στὴν Ἀγορά), τοῦ Ἁγ. Πέτρου, τῆς Θεοτόκου in Cosmedin (τοῦ Κοσμιδίου) καὶ τῆς Θεοτόκου τῆς Rotonda (Κυκλοτερῆς). Ὅμως, οἱ εἰδήσεις γι' αὐτές εἶναι ὄψιμες, τοῦ Γ'-ΙΑ' αἰ. Οἱ παραπάνω διακονίες ἀσκοῦσαν τὸ φιλανθρωπικὸ ἔργο τους καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν διακονιῶν τῆς Κωνσταντινούπολης παρεῖχαν ὑγιεινὴ στοὺς πτωχοὺς καὶ τὴν περίθαλψή τους. Ἦταν ἠθικοὶ ὀργανισμοὶ ποὺ κατεῖχαν καὶ δέχονταν δωρεές, εἴτε ἀπὸ τὸν ἱερό κληρο, εἴτε ἀπὸ τὸ λαό. Ὑπῆρχαν κοντὰ στὶς ἐκκλησίες γιὰ νὰ διευκολύνουν τὴ θρησκευτικὴ βοήθεια, καὶ εἰσέπρατταν τὴν ἐμπιστοσύνη τῶν εὐσεβῶν εὐεργετῶν. Στὸν ὕστερο Μεσαίωνα μερικὲς ἀπ' αὐτές τὶς διακονίες, ὅπως τοῦ Ἁγ. Ἰανουαρίου καὶ τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέα ad Nidum εἶχαν μετατραπεῖ σὲ νοσοκομεῖα.

Οἱ οἰκονομικοὶ πόροι, ἀπ' ὅπου οἱ διακονίες ἀπέσυραν τὰ ἀναγκαῖα μέσα γιὰ νὰ ἀναπτύξουν τὴν κοινωνικὴ δραστηριότητά τους προέρχονταν πρὸ πάντων ἀπὸ δωρεές ἰδιωτῶν καὶ ἀπὸ ἐπιχορηγήσεις σὲ χρῆμα ἢ σὲ φυσικὰ μέσα ἐκ μέρους τῶν κρατικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν. Στὴν Αἴγυπτο, μεταξὺ τῶν εὐεργετῶν, οἱ πηγές ἀναφέρουν τὸν σεβάσμιο Ἀπόλλωνα, ἰδρυτὴ τῆς ὁμῶνυμης μονῆς καὶ τὸν γιό του Φλάβιο Διό-

σκουρο, πλούσιο ἰδιοκτήτη ἐδαφικῶν ἐκτάσεων, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸ 573-574 ἦταν νομικὸς σύμβουλος τῆς διακονίας, προσκείμενης στὴ μονή. Στὴ Νεάπολη βρίσκουμε τὸν ἐπίσκοπο Aguello, τὸν ὑποδιάκονο Θεόδημο, ἀνώτατο λειτουργὸ τῆς ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸν δούκα Θεόδωρο. Μερικὲς φορὲς οἱ συνεργάτες ἔκαμαν δωρεές ἀντικειμένων ἀξίας, προορισμένων νὰ ἐμπλουτίσουν τὴ λειτουργικὴ ἐπίπλωση καὶ διακόσμηση τῶν εὐκτηριῶν οἰκῶν ἢ τῶν ἐκκλησιῶν. Στὴν Αἴγυπτο, π.χ. ἡ διακονία ποὺ εἶχε ὡς πρεσβύτερο κάποιον Preposito, στὸν Η' αἰ. (;) ἔλαβε ὡς δωρεὰ ἀπὸ μία εὐεργέτρια κιβώτιο μὲ λιβάνι καὶ ἓνα ἀσημένιο πινάκιο.

Κρατικὲς ἐπιδοτήσεις ἔχουν διαπιστωθεῖ γιὰ μιὰ αἰγυπτιακὴ διακονία καὶ μία μικρασιατικὴ. Στὴν διακονία τῆς Μετανοίας, τὸν ΣΤ' αἰ., ὄχι μακριὰ ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια, οἱ ἰδιοκτῆτες ἐδαφικῶν ἐκτάσεων τοῦ μικροῦ χωριοῦ τῆς Ἀφροδίτης παρέδιδαν τὴν εἰσφορὰ σιταριοῦ ποὺ ὄφειλαν νὰ καταβάλουν στὸ δημόσιο ταμεῖο ὡς φορολογικὴ κατάθεση γιὰ τὸν ἐπισιτισμό. Στὴ Μ. Ἀσία, ἡ ἰδρυμένη στὴν Γαλατία ἀπὸ τὸν Θεόδωρο Συκεώτη διακονία, στὸ τέλος τοῦ ΣΤ' αἰ. ἐλάμβανε ἀπὸ τὸ κράτος μία ἐτήσια ἐπιχορήγηση ἐξακοσίων μοδίων σιτηρῶν γιὰ τοὺς πτωχοὺς. Χάρη στὰ ἀγαθὰ τῶν ὁποίων ἦταν κάτοχοι ἢ τῶν ὁποίων εἶχαν μόνο τὴν ὠφέλεια, οἱ αἰγυπτιακὲς διακονίες τοῦ ΣΤ' αἰ. μποροῦσαν νὰ ἐξασφαλίσουν ἔσοδα, ὅπως καὶ ἀπὸ τὴν πώληση ἀγροτικῶν προϊόντων ἢ ἀκόμη ἀπὸ πληρωμές, ποὺ μὲ τὴ μορφή δανεισμῶν σὲ εἶδος, οἱ μισθωτὲς ἐδαφικῶν ἐκτάσεων ἦταν ὑποχρεωμένοι νὰ πληρώσουν.

ΠΡΟΣ ΔΙΑΚΡΙΣΙΝ

Βάπτισμα Νεκρῶν Μία ἀκόμη πλάνη τῶν Μορμόνων

Πρωτ. Βασιλείου Α. Γεωργόπουλου
Λέκτορας Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.

ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΣΑ τῆς δεκαετίας τοῦ 1970 παρουσιάστηκε καὶ δραστηριοποιεῖται προσηλυτιστικὰ στὴν Ἑλλάδα μία ἀκόμη παραχριστιανικὴ αίρετικὴ κίνηση ποὺ ιδρύθηκε στὶς Η.Π.Α τὸν 19ον αἰῶνα ἀπὸ τὸν Joseph Smith (1805 - 1844) καὶ εἶναι γνωστὴ διεθνῶς μὲ τὴν ὀνομασία “Ἐκκλησία τοῦ Ἰ. Χριστοῦ τῶν Ἁγίων τῶν Τελευταίων Ἡμερῶν” ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ ὄνομα Μορμόνοι, ὄνομα ποὺ τὸ λαμβάνουν ἀπὸ τὸ ἱερό τους βιβλίο γνωστὸ ὡς “Βιβλίο τοῦ Μόρμον”.

Ἄν ἀξιολογήσουμε τίς διδασκαλίες τῆς ἐν λόγῳ παραχριστιανικῆς κινήσεως ἀπὸ ὀρθόδοξο πρῖσμα, χωρὶς δυσκολία, θὰ διαπιστώσουμε, ὅτι οἱ ἀντιλήψεις τῶν Μορμόνων ἀποτελοῦν ἓνα μεταλλεῖο πλανῶν. Μέσα στὸ μεταλλεῖο αὐτὸ τῶν πλανῶν τῶν Μορμόνων ἔχει θέση μία κακόδοξη καὶ περίεργη διδασκαλία τους, τὸ λεγόμενο βάπτισμα τῶν νεκρῶν¹.

Τὸ βάπτισμα τῶν νεκρῶν θεωρεῖται κατὰ τοὺς Μορμόνους ὡς λύτρωση τῶν νεκρῶν ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Σατανᾶ. Γιὰ τοὺς Μορμόνους τὸ νὰ πεθάνει κάποιος χωρὶς γνώση τοῦ Εὐαγγελίου, κατὰ τὴν μορμονικὴ του βεβαίως ἐκδοχή², τοῦ στερεῖ τὴν δυνατότητα ἐξέλιξης καὶ σωτηρίας στὸν πνευματικὸ κόσμο.

Οἱ νεκροὶ κατὰ τοὺς Μορμόνους εἶναι

σὲ κατάσταση τέτοια ποὺ ἀντιλαμβάνονται καὶ ἀποδέχονται τὴν πράξη νὰ τοὺς βαπτίσει κάποιος καὶ νὰ τοὺς λυτρώσει ἔστω καὶ μετὰ τὸ θάνατό τους. Τὸ βάπτισμα τῶν νεκρῶν πραγματοποιεῖται κυρίως στοὺς ναοὺς τους. Ἀπὸ τίς πρῶτες πράξεις ποὺ πρέπει νὰ κάνει κάποιος ὅταν γίνεи Μορμόνος εἶναι νὰ βαπτίσει τοὺς νεκροὺς συγγενεῖς του ποὺ τυχὸν δὲν ἦταν Μορμόνοι γιὰ νὰ τοὺς λυτρώσει. Γι’ αὐτὸ πρέπει νὰ καταρτίσει μὲ τὴν μεγαλύτερη δυνατὴ ἐπιμέλεια τὸν γενεαλογικὸ κατάλογο τῆς οἰκογένειάς του. Ὑποχρεωτικὰ οἱ βαπτίσεις τῶν νεκρῶν καταχωροῦνται σὲ εἰδικὰ βιβλία τῆς κινήσεως καὶ αὐτὸ σημαίνει κατὰ τὴν μορμονικὴ ἀντίληψη, ὅτι καταγράφονται ταυτόχρονα καὶ σὲ ἀντίστοιχα ἀρχεῖα τοῦ οὐρανοῦ³.

Ποῦ ὅμως στηρίζουν οἱ Μορμόνοι αὐτὴ τὴν κακόδοξη καὶ περίεργη διδασκαλία καὶ πρακτικὴ τους;

α) Ἰσχυρίζονται ὅτι τὸ βάπτισμα τῶν νεκρῶν τὸ ἐφαρμόζουν κατόπιν ἐντολῆς ποὺ ἔλαβε ὁ ἱδρυτὴς τῆς αίρεσεως J. Smith⁴ τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1836 καθὼς τοῦ ἀποκαλύφθηκαν σὲ ὄραμα ὁ Ἰησοῦς, ὁ Ἥλιος καὶ ὁ Μωυσῆς καὶ τοῦ ἔδωσαν τὴν σχετικὴ ἐντολὴ γιὰ τὸ βάπτισμα τῶν νεκρῶν.

β) Ἐπιχειροῦν νὰ θεμελιώσουν τὸ βά-

πτισμα τῶν νεκρῶν καὶ ἀγιογραφικὰ μὲ
μία ἐρμηνευτικὴ διαστρέβλωση καὶ κα-
κοποίηση τοῦ χωρίου 1 Κορ. 15, 29, σὲ
συνδυασμὸ μὲ τὰ Ἰωάν. 3, 5. καὶ Ἐβρ.
11, 40, Α΄ Πέτρ. 4, 6.

Βεβαίως καὶ ἡ πλάνη αὐτὴ καὶ ἡ πρα-
κτικὴ τῶν Μορμόνων δὲν εἶναι καινοφα-
νῆς. Εἶχε παρουσιαστῆι μέσα στὴν
ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία τὰ ἀρχαῖα χρόνια
μὲ μία διαφορετικὴ μορφή, ὡς βάπτισμα

ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, στὶς αἰρετικὲς ομάδες
τῶν Κηρινθιανῶν⁵ καὶ τοῦ Μαρκίωνος⁶.
Στὴν περίπτωση τῶν Μορμόνων σχετικὰ
μὲ τὸ βάπτισμα τῶν νεκρῶν γιὰ μία
ἀκόμη φορὰ βλέπουμε ἓνα σύνηθες φαι-
νόμενο στὸν χῶρο τῶν αἱρέσεων. Ἀρ-
χαῖες πλάνες καὶ κακοδοξίες νὰ ἀλλά-
ζουν ἀπλῶς ἀμφίσηση καὶ νὰ ξαναπαρου-
σιάζονται ἀργότερα στεγαζόμενες σὲ
διαφορετικοὺς χώρους.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βλ. K. Hutten, *Seher-Grübler-Enthusiasten*, Stuttgart 1966¹⁰, σσ. 612-614. R. Hauth, *Kleiner Sekten Katechismus*, Wuppertal, 2004⁷, σσ. 57-58. S. Leuenberger, *Mormonen*, Lage 2005², σσ. 61-63. H. D. Burton, *Baptism for the Dead*, D. H. Ludlow (Ed), *Encyclopedia of Mormonism*, Vol 1, N. York 1992, σσ. 95-96.
2. Βλ. *Τὸ σχέδιον τῆς Σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου*, Gr 6/ 1983, σσ. 23-26.
3. Βλ. J. Smith, *Διδαχὴ καὶ Διαθήκες*, 128, 14 (ἐλλ. ἐκδ.), Salt Lake City 1985, σ. 241.
4. Βλ. J. Smith, *Διδαχὴ καὶ Διαθήκες*, 124, 29-35, ὅπ.π., σ. 228.
5. Βλ. Ἐπιφανίου Κύπρου, *Πανάριον*. *Αἵρεσις* 28, 6, PG 41, 384D.
6. Βλ. Τερτυλλιανοῦ, *Adversus Marcionem* 5, 10, PL 2, 494. Ἰ. Χρυσόστομου, *Ἄ Κορινθίους*. *Ὁμιλία* 40, 1, PG 61, 347. Bernard M. Foschini, *Those Who Are Baptized for the Dead; 1 Cor. 1 5: 29. A Exegetical Historical Dissertation*, στὸ *Catholic Biblical Quarterly* 12 (1950), 260-276, 378-388, 13 (1951) 46-78, 172-198, 276-285.

Ἱερουργία τοῦ παρόντος χρόνου

Πρωτ. Βασιλείου Θερμοῦ,
Ἐφημ. Ἰ.Ν. Παμ. Ταξιαρχῶν Σχηματαρίου, Ἰ.Μ. Θηβῶν καὶ Λεβαδείας

ΣΤΗΝ ΑΡΧΗ τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους καὶ μέσα στὸ κλίμα τῆς οἰκονομικῆς καὶ ἠθικῆς κρίσης ποὺ μαστίζουν τὴν κοινωνία μας, ὅλοι χρειαζόμαστε ἐνέσεις αἰσιοδοξίας. Καὶ δὲν ἐξαιρούμαστε οὔτε οἱ κληρικοί, ἀφοῦ καὶ ἄνθρωποι σὰν τοὺς ἄλλους εἴμαστε καὶ με πολλὰ φορτία μᾶς πιέζει τὸ λειτούργημά μας.

Ψυχικὴ ἐνίσχυση ὅπωςδῆποτε βρίσκουμε ἀπὸ τὴ μυστηριακὴ ζωὴ, τὴν προσευχὴ, τὴν πνευματικὴ μελέτη. Ἄλλὰ ἂς σταθοῦμε γιὰ σήμερα μόνο σὲ κάποια γεγονότα. Ἄς ἀφήσουμε τὴν ἴδια τὴν πραγματικότητα νὰ μᾶς στηρίξει.

Ἀπορροφημένοι ἀπὸ τὶς εὐθύνες μας ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ προβληματικὰ γεγονότα ποὺ μᾶς συντυχαίνουν, ξεχνοῦμε νὰ ἀτενίσουμε τὸ «δάσος» καὶ χανόμαστε μέσα στὴν παθολογία τῶν «δένδρων». Μὲ ἄλλα λόγια, τείνουμε νὰ ἐξιδανικεύουμε τὸ παρελθὸν καὶ νὰ ταλανίζουμε τὴν ἐποχὴ μας, τὴν «μοιχαλίδα καὶ ἄμαρτωλό». Καταλήγουμε νὰ θεωροῦμε ὅτι πᾶμε ἀπὸ τὸ κακὸ στὸ χειρότερο· καὶ τοῦτο διότι στερούμαστε μιᾶς συνολικῆς εἰκόνας. Ἴσως καὶ ἐπειδὴ κακολογώντας τὸν παρόντα καιρὸ ἐξασφαλίζουμε κάποια ἄλλοθι.

Τί θέλω νὰ πῶ; Μακροσκοπικὰ κοιτώντας τὴν ἐποχὴ μας παρατηροῦμε πολλές προόδους στὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλη-

σίας μας σὲ σύγκριση μετὰ τὸ παρελθόν. Ἄς ἀναλογιστοῦμε λοιπόν: Πολλοὶ περισσότεροί χριστιανοὶ ἐξομολογοῦνται σήμερα! Πόσοι κοινωνοῦν σὲ σύγκριση μετὰ ἐποχὲς ὅπου προσέρχονταν στὸ Ποτήριο ἐλάχιστοι καὶ λίγες φορές τὸν χρόνο! Πόσα παιδιὰ καθοδηγοῦνται στὰ μυστήρια μετὰ εὐλάβεια καὶ μετὰ κατάλληλες ἐξηγήσεις ἀπὸ τοὺς γονεῖς τους!

Πόσες Προηγιασμένες τελοῦνται, παλαιότερα ἄγνωστες! Πόσοι περισσότεροι μένουν στὴν Ἀναστάσιμη Λειτουργία καὶ κάθε χρόνο αὐξάνονται σταθερὰ! Πόσος κόσμος παρακολουθεῖ τὶς ἀκολουθίες ἀπὸ βιβλιαράκι κατὰ τὴ Μεγάλη Ἑβδομάδα! Πόσα κατηχητικὰ λειτουργοῦν γιὰ νήπια, κάτι ἄγνωστο παλαιότερα! Πόσα καὶ πόσα πνευματικὰ βιβλία κυκλοφοροῦν καὶ ἀγοράζονται ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ θέλουν νὰ καταρτιστοῦν! Πόσο εὐρέως διαδίδεται ἡ ἀπαγγελία τῶν εὐχῶν τῆς Λειτουργίας εἰς ἐπήκοον! Πόσοι καὶ πόσοι κληρικοὶ ἔχουν ἀρχίσει νὰ προβληματίζονται γιὰ τὸ γλωσσικὸ πρόβλημα τῆς Λατρείας!

Ὅλες αὐτὲς οἱ ἐξελίξεις (καὶ προφανῶς ἄλλες ποὺ μοῦ διαφεύγουν) ἀποτελοῦν ἀφορμὴ δοξολογίας καὶ εὐχαριστίας πρὸς τὸν Θεό. Ἄλλὰ καὶ λόγους γιὰ εὐγνωμοσύνη πρὸς ἐκείνους τοὺς κληρικούς (καὶ τοὺς ὅποιους λαϊκοὺς ἀδελφούς μας) ποὺ ἐργάζονται σκληρὰ

για να προκύψουν αυτά τα αποτελέσματα. Είναι συνέπειες συστηματικής δουλειάς, σοβαρής θεολογικής μελέτης, αποστολικού ζήλου. Σε αντίθεση με τα περι ματαιοπονίας των προσπαθειών μας που ό πονηρός ψιθυρίζει συχνά στο αυτί των κληρικών, τελικά ό κόπος φέρνει αποτελέσματα. Μακράν λοιπόν ή μεμψιμοιρία και ή ήττοπάθεια.

Βέβαια δέν πρέπει οί παραπάνω διαπιστώσεις να όδηγήσουν σε έφησυχασμό. Γίνονται σπουδαία βήματα προόδου, αλλά και πάλι βρισκόμαστε άρκετά πίσω από τις απαιτήσεις των καιρών και από τις προσδοκίες των ανθρώπων. Έξακολουθούν να υπάρχουν ή τυπολατρία και ή δεισιδαιμονία ως κληρονομίες του παρελθόντος, ή άδιαφορία και ή άγνοια ως γεννήματα του παρόντος. Όμως, προκειμένου να προχωρήσει κάποιος μπροστά έχει ανάγκη να κοιτάξει πίσω του και να πάρει θάρρος βλέποντας τους καρπούς των κόπων του και την εύλογητική παρουσία του Παρακλήτου.

Άλλά να συνεχίσω με ένδεικτικά παραδείγματα έλπίδας, άτομικά πλέον. Μητροπολίτης ανακοίνωσε σε εκκλησιαστική ήμερίδα ότι στην έπαρχία του μοιράζει ό ίδιος τις άδειες γάμου δύο φορές τó μήνα, έτσι ώστε να έλθει σε προσωπική έπαφή με τους μελλονύμφους και να άπευθύνει λόγο διδαχής. Επίσης, ένας έφημέριος, άφου καταγράφει τις ήλεκτρονικές διευθύνσεις των μελλονύμφων τής ένορίας του, συγκεντρώνει ύλικό περι του γάμου (άπό την Άγία Γραφή, τους πατέρες, και σύγχρονα θεολογικά βιβλία) τó όποιο στη συνέχεια άποστέλλει στους νεονύμφους πλέ-

ον, αρχίζοντας διάλογο μαζί τους κατά τόν όποιο άπαντά και σε άπορίες τους. Με τόν εύρηματικό αυτό τρόπο, πέρα από την κατήχηση, άνοίγει και δρόμους έπικοινωνίας για τó ζευγάρι σε τυχόν μελλοντικές δυσκολίες τους.

Να συνεχίσω την άνθολόγηση τής έλπίδας. Άρχιμανδρίτης άδελφός μου έλεγε ότι έχει τόσο μεγάλη σημασία γι' αυτόν να ακούγονται οί εύχες τής Λειτουργίας άπό τó εκκλησίασμα ώστε στην ένορία που τοποθετήθηκε πρόσφερε τά πρεσβεία του έναλλάξ κάθε Κυριακή σε όλους τους συνεφημερίους του με την παράκληση να ακούγονται οί εύχες! Άλλος, Άλβανός ύποψήφιος κληρικός τόν όποιο έ γνώρισα, μου έλεγε ότι μελετά καθημερινά πνευματικά βιβλία, προσθέτοντας: «άν δέν διαβάσω για δύο μέρες καταλαβαίνω τή διαφορά μέσα μου»! Τέλος, φοιτητής πρόσφερε στην ένορία του 50 ευρώ έπειδή άποτελούσαν προϊόν έργασίας του κατά την Κυριακή και δέν δεχόταν να τó κρατήσει!

Χαίρεται ιδιαίτερα κανείς να συναντά ευαίσθητες και φιλότιμες συνειδήσεις. Τó μυστήριο τής εύλαβείας συνεχίζει να ίερουργείται στις καρδιές σε πείσμα των καιρών. Και όταν συνάγονται πολλές τέτοιες προσωπικές ίερουργίες, πυροδοτούν την ίερουργία του έν γενει καιρού άπό σύνολη την Έκκλησία. Δηλαδή την άξιοποίηση των θείων κλήσεων στό «έδω και τώρα» άπό τó Σώμα του Χριστού προκειμένου να μεταποιήσει την έποχή μας σε κατοικητήριό Του, όπως έπραξαν πρό ήμων άναρίθμητοι πρόγονοι για τή δική τους έποχή.

ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ* Ὁ Καρπενήσιος Νεομάρτυς

Ἐπιμέλεια: Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη

ΜΕ ΑΓΑΠΗ τὸν ἀνέθρεψαν οἱ εὐσεβεῖς γονεῖς του τὸν Νικόλαο, ποὺ γεννήθηκε στὸ Καρπενήσι τὸ 1657. Τὸ Συναξάρι του ἀναφέρει ὅτι ἔμαθε τὰ ἱερὰ γράμματα στὸ Καρπενήσι καὶ ὅταν ἔγινε δεκαπέντε χρονῶν, σεμνὸ καὶ εὐγενικὸ παλληκαρόπουλο, τὸν πῆρε ὁ πατέρας του στὴν Κωνσταντινούπολι, ὅπου ἀσκούσε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ παντοπώλη (τουρκιστὶ μπακάλης) καὶ εἶχε κατάστημα στὴν περιοχή Ταχτὰ καλέ. Ἀπέναντι στὸ παντοπωλεῖο αὐτὸ διατηροῦσε κουρεῖο ἕνας Ἀγαρηνὸς φίλος τοῦ πατέρα του. Ἐπειδὴ ὁ Τοῦρκος κουρέας ἦταν ἐγγράμματος καὶ ἔξερε καλὰ τὰ τούρκικα, ὁ στοργικὸς πατέρας τοῦ Νικολάου κανόνισε μὲ τὸν Ἀγαρηνὸ νὰ παραδίδῃ μαθήματα τουρκικῆς στὸν γιό του, γιὰ νὰ μορφωθῆ καλύτερα καὶ νὰ προκόψῃ στὴν δουλειά του. Ἡ φιλομάθεια, ἡ προθυμία καὶ ἡ εὐγένεια τοῦ νεαροῦ Χριστιανοῦ ἔκανε τόση ἐντύπωση στὸν κουρέα-δάσκαλο, ποὺ σκέφτηκε μὲ φθόνο:

– Γιατί νὰ μὴν γίνει Τοῦρκος ἕνας τόσο ἀξίος νέος... Καὶ πῆρε τὴν σκοτεινὴ ἀπόφασιν νὰ τὸν ἀλλαξοπιστήσῃ καὶ νὰ τὸν κάνῃ νὰ ἀρνηθῆ τὸν Χριστό.

Σὰν πέρασαν λίγες μέρες κι ὁ Νικόλαος πῆγαινε καθημερινὰ στὸν κουρέα γιὰ

τὸ μάθημά του, ὁ πονηρὸς δάσκαλός του ἔγραψε πάνω σ' ἕνα χαρτὶ τὸ «σαλαβάτι» στὰ τουρκικά. (Τὸ «σαλαβάτι» εἶναι ἡ ὁμολογία πίστεως τῶν Μωαμεθανῶν, κάτι σὰν τὸ δικό μας τὸ «Πιστεύω»). Μπῆκε λοιπὸν ἀνύποπτος ὁ Νικόλαος στὸ κουρεῖο, χαιρέτησε, ὅπως πάντα, καὶ πῆρε τὸ μάθημά του γιὰ νὰ τὸ διαβάσῃ δυνατὰ, ὅπως τὸν πρόσταζε κάθε φορὰ ὁ δάσκαλός του. Τὴν ἴδια ὥρα βρισκόνταν ἐκεῖ εἰδοποιημένοι καὶ οἱ Γεννίτσαροι φίλοι τοῦ κουρέα. Διάβασε ὁ Νικόλαος τὸ «σαλαβάτι», χωρὶς νὰ ξέρῃ ὅτι αὐτὸ εἶναι ὁμολογία πίστεως στὸν Μωάμεθ καὶ μόλις τέλειωσε πετάχτηκαν μὲ μιᾶς οἱ Γεννίτσαροι καὶ φώναξαν:

– Τώρα ἔγινες Τοῦρκος, Νικόλαε! Ἀφοῦ διάβασες μπροστά μας τὸ «σαλαβάτι» ἐτούρκεψες! – Χριστιανὸς εἶμαι, ἀπάντησε θαρρετὰ ὁ Νικόλαος καὶ δὲν τούρκεψα. Αὐτό, ποὺ διάβασα ἦταν τὸ μάθημά μου...

Οἱ Ἀγαρηνοὶ ὅμως δὲν ἔχασαν καιρό. Χωρὶς νὰ δώσουν σημασία στὰ λόγια τοῦ νεαροῦ Χριστιανοῦ, τὸν ἔσυραν μὲ τὴ βία καὶ τὸν παρουσίασαν στὸν καίμακάμη.

– Εἶναι ἀλήθεια ὅσα σοῦ καταμαρτυροῦν; ρώτησε ὁ καίμακάμης.

* Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ ὁμότιτλο κεφάλαιο τοῦ βιβλίου τοῦ Π.Μ. Σωτήρχου «Παιδομάρτυρες», Ἐκδόσεις «Ἀστέρος», Ἀθῆναι 1993, σσ. 39-48.

– “Όχι, απάντησε άφοβα ό Νικόλαος. Έγώ εδιάβασα τó έγγραφο αυτό, γιατί έτσι κάνω πάντα με τόν δάσκαλό μου. Δέν ήξερα πώς είναι τό «σαλαβάτι» σας. Έγώ είμαι Χριστιανός και δέν θέλω με κανένα τρόπο ν' αλλάξω τήν πίστι μου. Πιστεύω και αγαπώ τόν Χριστό πιό πολú κι άπ' τήν ζωή μου!

– Άφοú διαβάσες τό «σαλαβάτι», είπε ό καίμακάμης, πρέπει νά γίνης Τοúρκος.

– Έγώ Χριστιανός είμαι και δέν άρνιέμαι για τίποτα τόν Χριστό, ήταν ή απάντησι τοú νεαροú Καρπενησιώτη.

Βλέποντας ότι δέν αλλάζει γνώμη διέταξε νά τόν δέσουν πισθάγκωνα σέ μια κολώνα και τοú είπε:

– “Αν δέν τουρκέψης, σέ περιμένουν βάσανα πολλά...

– Δέν τά φοβάμαι, απάντησε ό “Άγιος. Έξουσιαστής είσαι και ό,τι θέλεις κάμε. Έγώ χριστιανός είμαι και Χριστιανός θά μείνω μέχρι θανάτου!

Θύμωσαν οί “Αγαρηνοί, άγρίεψαν και ό καίμακάμης έδωσε διαταγή νά κλείσουν τόν “Άγιο στήν φυλακή, μαζί με τούς φοινιάδες και τούς άλλους κακούργους, χωρίς νά τοú δίνουν τροφή και νερό, μέχρι ν' αλλάξει γνώμη. “Ο Νικόλαος έκανε τόν σταυρό του και ευχαρίστησε τόν Κύριο, πού τόν άξίωσε νά μείνη πιστός και νά μη λυγίση.

Έξηνταπέντε μέρες τόν κράτησαν μέσα στά σκοτεινά μπουντρούμια, μέσα σέ άθλιες συνθήκες, αλλά ό δεκαπεντάχρονος Μάρτυς υπέμενε άγόγγυστα τά βασανά του και δόξαζε συνεχώς τόν Θεό.

– Μη χάνετε καιρό, ξαναφώναξε ό Νικόλαος. Μη καθυστερήτε, γιατί έγώ δέν αλλάζω με τίποτα. Βασανίστε με, σκοτώστε με, κομματιάστε τό κορμί

μου! Τήν ψυχή μου όμως δέν θά τήν πάρετε ποτέ. Αυτό ή άνήκει για πάντα στόν Κύριό μου Ίησοú Χριστό!

“Υστερα από αυτόν τόν διάλογο ό κριτής άπεφάσισε νά θανατωθή ό Νικόλαος με άποκεφαλισμό. “Όπως αναφέρουν οί βιογράφοι του ό Μάρτυρας έλαμπε όλόκληρος από χαρά και ήταν πολú ευδιάθετος. Ούτε στιγμή δέν είχε φοβηθή τόν θάνατο. Βάδιζε θαρρετά σαν νά πήγαινε σέ γλέντι και όχι στόν δήμιο και χαιρετούσε γελαστά όποιον Χριστιανό έβλεπε.

“Όταν έφτασαν στόν τόπο τοú μαρτυρίου ό δήμιος τόν διέταξε νά γονατίση και νά τεντώση τόν λαιμό του. “Ο Νικόλαος έλαμπε και πάλι όλόκληρος. “Υψωσε τά μάτια και τά χέρια του στόν ούρανό, επικαλέσθηκε τό Πανάγιον και Πανίσχυρον όνομα τοú Κυρίου Ίησοú Χριστοú και άρχισε νά προσεύχεται θερμά με όλη τήν καρδιά του, γιατί άξιώθηκε νά φθάση στήν κορυφαία αυτή ώρα τοú Μαρτυρίου.

Τό άκέφαλο σώμα τοú “Αγίου έμεινε άταφο για τρείς μέρες στόν τόπο τοú Μαρτυρίου και όλοι, Χριστιανοί και άπιστοι, έβλεπαν τό “Άγιο Φώς, πού έπεφτε πάνω του τρείς μέρες και τρείς νύχτες, ως τήν ώρα, πού τό ένταφίασαν ευλαβείς Χριστιανοί στό Μοναστήρι τής Παναγίας, στήν Χάλκη, άφοú πλήρωσαν για νά τούς δοθή ή άδεια για τήν ταφή. “Η άγία κάρα (κρανίο) και τά λείψανα τοú “Αγίου Νικολάου τοú Καρπενησιού σώζονται σήμερα στήν Μονή Ήεροποτάμου τοú “Αγίου “Όρους.

“Ο άγιος άποκεφαλίστηκε στις 23 Σεπτεμβρίου τοú 1672, ήμέρα Δευτέρα, για αυτό και ή Έκκλησία μας τιμά τήν μνήμη του κάθε χρόνο στις 23 Σεπτεμβρίου.

Ἐπιμέλεια: Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη

Ἀγαπητοί μου,
καλημέρα.

Διαβάζω τὸ Περιοδικό μας, πὸν τώρα πῆρε ἄλλη μορφή καὶ ἄλλαξε –ἐν πολλοῖς– καὶ τὴν ὕλη, ἡ ὁποία εἶναι πιὸ κοντὰ στὸν Ἐφημέριο καὶ δι’ αὐτοῦ στοὺς Ἐνορίτας του. Διατηρήσατε αὐτὸ τὸ ρυθμὸ καὶ βελτιώστε τον ὅσο μπορεῖτε περισσότερο καὶ «ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Ματθ. ε’ 12).

Σταματῶ στὸ ἄρθρο τοῦ π. Παύλου Κουμαριανοῦ, τὸ ὁποῖον καταχωρίστηκε εἰς τὸ τεύχος τοῦ Ἀπριλίου ἐ.ἔ. καὶ συγκεκριμένως εἰς τὴν παράγραφον 2, ὑπὸ τὸν τίτλον: «Τὸ Βάπτισμα τῶν ἐτεροδόξων».

Λυπᾶμαι πὸν θὰ τὸ πῶ, ἀλλὰ ὁ Διδάκτωρ τῆς Θεολογίας ξεχνᾷ ὅτι οἱ αἰρετικοὶ εἶχαν βαπτιστεῖ πρὶν καὶ μετὰ ἄλλαξαν πορείαν πνευματικῆς ζωῆς καὶ ἐπομένως ὅταν «ἐπέστρεψαν» στὴν «Ὁρθοδοξίαν» ἢ Ἐκκλησία τοὺς ἐδέχθη μόνο μὲ Χρῖσμα. Τὸ ἴδιο ἔκανε καὶ μὲ τὴν περίπτωση τῶν «De Lapsi»· θέλοντας ὅμως νὰ μᾶς «μπερδέψει» καὶ νὰ ταυτίσει τοὺς τότε αἰρετικούς μὲ τοὺς σημερινούς (ἀπὸ τὸν Πάπα μέχρι τὸν τελευταῖο Μορμόνο), μᾶς ὑπενθυμίζει τὴν πρακτικὴ τῆς Ἀρχαίας Ἐκκλησίας. Οἱ σημερινοὶ αἰρετικοὶ δὲν ἔχουν, κατ’ ἀρχὴν τὴν Ἀποστολικὴν Διαδοχὴν καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν ἔχουν καὶ Ἱερωσύνην καὶ τὰ «μυστήρια» πὸν τελοῦν εἶναι ἀνύπαρκτα καὶ ἀνυπόστατα. Πῶς, λοιπὸν, ἐμεῖς θὰ ἀναγνωρίσουμε τὸ «βά-

πτισμά» τους; Ποῦ, λοιπὸν, ὁ π. Κουμαριανὸς εἶδε τὴν «προσωπικὴ ἀντίληψη κάποιου ἱερέως» καὶ τὴν «αὐθαίρετη ἐφαρμογὴ ἀναβαπτισμοῦ» στοὺς «ἐπιστρέφοντας» εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν, ἔστω καὶ ἂν αὐτοὶ ἐγεννήθησαν εἰς Παπικὰς ἢ Προτεσταντικὰς οἰκογενεῖας καὶ ἔλαβαν στίς «ἐκκλησίες» τους τὸ «βάπτισμα».

Ἄν οἱ ἀποφάσεις τῶν Συνόδων εἶναι σύμφωνες μὲ τὸ Πνεῦμα καὶ τὸ Γράμμα τῶν Ἱερῶν Κανόνων, τότε εἶναι σεβαστές, ἂν ὅμως ἄλλοι Ἀρχιερεῖς λένε ἔτσι καὶ ἄλλοι ἄλλοιῶς, ποιούς θὰ ἀκολουθήσει «ὁ αὐθαιρετῶν καὶ ἔχων προσωπικὴν ἀντίληψιν» Ἱερεύς, τοὺς μὲν, τοὺς δὲ ἢ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας;

Ἄς μοῦ ἀπαντήσῃ, παρακαλῶ, ὁ π. Παῦλος Κουμαριανός, γιὰ νὰ μὴ σκανδαλιστοῦν καὶ ἄλλοι –ὅπως ἐγώ– μὲ τὰ γραφόμενά του.

Μὲ εὐχὲς καὶ ἀγάπη ἐν Χριστῷ
Ἀρχιμανδρίτης Θεόκλητος Κ. Τσίγκας,
Σαλαμίνοσ 68
Βριλλήσσια 15235

Κύριε
Διευθυντά,

Πολλὰ ἀκούγονται τὸν τελευταῖο καιρὸ, γύρω ἀπὸ τὴν λατρευτικὴ γλώσσα τῆς ἐκκλησίας μας. Μὲ ἀγάπη καὶ καλοὺς λογισμοὺς πιστεύω καὶ ἐλπίζω νὰ μπορέσουμε κάποια στιγμὴ νὰ καθήσουμε καὶ μὲ πόνο ψυχῆς νὰ ψηλαφήσουμε τὸ τί συμβαίνει σήμερα καὶ τὸ τί

όραματιζόμαστε να συμβεί στο μέλλον σε σχέση με τη λειτουργική μας γλώσσα. Ποιός είναι εκείνος που θα διαφωνούσε πώς αν έρχόταν σήμερα ο Χριστός στον κόσμο ή γλώσσα των ευαγγελίων θα ήταν ή αγγλική. Η ελληνική γλώσσα στο ιδίωμα της κοινής αλεξανδρινής δεν επελέγη τυχαία ούτε για ιστορικούς ή πολιτισμικούς λόγους αλλά για καθαρά πρακτικούς, σαν ὄχημα που θα μεταφερόταν ο λόγος του Θεού στα πέρατα της οικουμένης. Ὁ Χριστός στέλνει τους φτωχούς και ανυπόδητους μαθητές του να κηρύξουν ως την ἄκρη της γῆς την ἀλήθεια του και στη συνέχεια να βαπτίσουν ὅσους πιστέψουν στο κήρυγμά τους στο ὄνομα τοῦ Πατέρα και τοῦ Υἱοῦ και τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Νομίζω πώς σε χαλεπούς καιρούς, ὅπως αὐτοὶ που διανύουμε, θα ἦταν σκανδαλώδεις και ἀνησυχητικὰ ἐπικίνδυνο νὰ καταστήσουμε τοὺς ἑαυτοὺς μας γιὰ μιὰ ἀκόμη φορά «ἀδελφοφάδες»· δὲν ἔχουμε αὐτὴ τὴν «πολυτέλεια», συγχωρέστε με, νὰ ἐξακοντίζουμε μύδρους και χαρακτηρισμοὺς ὁ ἓνας στὸν ἄλλο. Ἦς προσηλωθοῦμε στὴν ὑπόσχεση πατρότητος που δώσαμε κατὰ τὴ χειροτονία μας οἱ κληρικοὶ και σὲ πολλὰς τῶν περιπτώσεων τὴν ἔχουμε καταστήσει ἀνεκπλήρωτη και ἀνενεργὴ και ἄς μὴν ἐμμένουμε σὲ τύπους και σχήματα φαρισαϊκῆς αὐτάρκειας και αὐτοδικαιωτισμοῦ. Φίλοι και ἀδελφια, μᾶς χωράει ὄλους ἢ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ με τὴ διαφορετικότητά μας. Ἦ στενόχωρη καρδιά μας ἴσως δὲν ἐπιτρέπει διαφορὰς και δὲν

χωράει αὐτὸ ἢ αὐτοὺς που μᾶς ἐνοχλοῦν, ἐκεῖ ὅμως εἶναι ὁ ἀγῶνας και ἡ ἀγωνία μας. Ὁ Χριστὸς ἀνέχεται και ἐπιτρέπει νὰ τοῦ μιλάμε στὸν ἐνικό, ἀνέχεται και ἐπιτρέπει νὰ εἶμαστε διαφορετικοὶ και ἀκόμα νὰ τοῦ γυρνᾶμε και τὴ πλάτη, ἐμεῖς γιὰτί βγάζουμε τόση ματαιώση, μιζέρια και ιδιοτροπία; Μήπως πρέπει νὰ τὸ ψάξουμε; δὲν εἶμαστε στὴν ἐκκλησία γιὰ νὰ τὴ σώσουμε ὡς αὐτόκλητοι ἐνδοκοσμικοὶ σωτῆρες της, ἀλλὰ νὰ σωθοῦμε μέσα ἀπὸ τὴν ἀγάπη και τὴν ταπείνωση. Ὁ καλὸς Θεὸς ἄς μᾶς λυπηθεῖ και ἄς μᾶς ἐλεήσει τοὺς με ἐμμονὴ και ἐπιμονὴ μισαδέλφους φιλαμαρτήμονες «ποιμένες».

Ἦς ἔχουμε τὴν ὑπομονὴ νὰ δώσουμε χρόνο στὸ καινούριο που κοιτάει στὰ μάτια τὸ σήμερα και ὀραματίζεται ἓνα καλύτερο αὔριο. Μὴν κατεχόμαστε ἀπὸ φόβους και ἐνοχῆς που μᾶς καθιστοῦν ἀσήμαντους, κατασκευάζοντας παντοῦ ἐχθροὺς και προδότες τῆς «πίστης»· ποιᾶς πίστης, ὅμως, τῆς ἀληθινῆς ἢ τῆς «φανταστικῆς», που κατασκευάζει κάποιος γιὰ νὰ ἀντιμετωπίζει τὰ ἐσωτερικά του ἀδιέξοδα και τὶς ἀνεκπλήρωτες ἐπιθυμίες του. Μιὰ πίστη σκιαᾶχρο, γεμάτη φόβο και ἐνοχῆς, γεμάτη ματαιώση τοῦ ἀληθινοῦ γιὰ τὸ δῆθεν, μιὰ «πίστη» που θυσιάζει στὸ βωμὸ τοῦ κόστους και τοῦ βολέματος τὸ «εἶναι» γιὰ τὸ «φαίνεσθαι».

Μὲ ἐκτίμηση
παπα-Δημήτρης Θεοφίλου
ἐφημέριος Ἱ.Ν. Ἁγ. Χαραλάμπους Ἱτέας
Φωκίδας

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ

Ἐπιμέλεια: Σταῦρος Τερζῆς

- Ἀγίου Νεκταρίου Μητρ. Πενταπόλεως, «*Ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα*», θεολογικὸς σχολιασμὸς στὸ Ἐφ. 5,33, μτφρ. π. Ἡλίας Διακουμάκος, ἔκδ. Παρηρσία, Ἀθήνα 2009
- Βαβούσκου Ἀναστασίου, *Ἑρμηνευτικὴ προσέγγιση ἱερῶν κανόνων*, ἔκδ. Π. Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη 2010.
- Βουλγαράκη Ἡλία, *Σὺ τί κρίνεις τὸν Ἀδελφόν σου;* ἔκδ. Μαΐστρος, Ἀθήνα 2008 (8η ἔκδ.).
- Γρηγορίου Ἱερομονάχου, *Ἡ θεία Λειτουργία. Σχόλια*, ἔκδ. Ἱερὸν Κουτλουμουσιανὸν Κελλίον Ἁγίου Ἰωάννης Θεολόγος, Ἁγιον Ὅρος 2009 (ἐπανέκδοση).
- Διονυσίου Ψαριανοῦ (Μητρ. Σερβίων καὶ Κοζάνης), *Ποιμαντικὰ κείμενα. Ὀμιλίαι σὲ ἱερεῖς*, ἔκδ. Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἀθήνα 2001.
- Εὐθυμίου Στύλιου (Μητρ. Ἀχελώου), *Θεοκοινωνία. Ὁρθόδοξη θεώρηση τῆς θρησκευτικότητος*, ἔκδ. Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἀθήνα 2007.
- Κένεθ Κλάους, *Χιλιάδες μίλια πρὸς τὸν τόπο τῆς καρδιᾶς. Ἀπὸ τὸ σκοτάδι τοῦ μίσους στὸν γέροντα Σωφρόνιο*, ἔκδ. Ἐν Πλῶ, Ἀθήνα 2009.
- Κενῶ Μιχαήλ π., *Ἀπὸ τὸ ὄρατὸ στὸ Ἀόρατο. Ἀπὸ τίς εἰκόνες στὴν Εἰκόνα*, ἔκδ. Ἐν Πλῶ, Ἀθήνα 2010.
- Μπούκα Μαρίας, *Ἡ λατρευτικὴ μας ζωὴ: Λεξικογραφημένη: Ὅ,τι πρέπει νὰ γνωρίζει κάθε ὀρθόδοξος χριστιανός*, ἔκδ. Ἄμβων, Ἀθήνα 2010.
- Παραβάντσου Ἀθανασίου (ιερέως), *Οἱ ψυχῆς τῶν ἄλλων. Ἀναζητώντας τὸν μεταμοντέρνο ἑαυτό*, ἔκδ. Ἀρμός, Ἀθήνα 2010.
- Σταυρόπουλου Ἀλέξανδρου, *Ποιμαντικὴ Γάμου καὶ οἰκογένειας*, ἔκδ. Ἀρμός, Ἀθήνα 2008.
- Συλλογικὸ ἔργο, «*Ὀνειρεύομαι μία οἰκογένεια κι ἓνα σχολεῖο*», ἔκδ. Ἀρχονταρίκι, Ἀθήνα 2009.
- Συλλογικὸς Τόμος, *Κήρυγμα καὶ Εὐχαριστία: Χαριστήριος τόμος πρὸς τιμὴν τοῦ Παναγιωτάτου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Ἀνθίμου*, ἔκδ. Ἀρμός, Ἀθήνα 2009.

- Συλλογικός Τόμος, *Γέροντας Πορφύριος Καυσοκαλυβίτης. Όρόσημο αγιότητας στο σύγχρονο κόσμο*, έκδ. Ί. Μ. Χρυσοπηγής, Χανιά 2008.
- Συλλογικός Τόμος, *Η υγεία και η ασθένεια στη λειτουργική ζωή της Εκκλησίας*. Πρακτικά Ι΄ Πανελληνίου Λειτουργικού Συμποσίου Στελεχών Ίερών Μητροπόλεων, Σειρά Ποιμαντική Βιβλιοθήκη 21, Κλάδος Έκδόσεων τής ΕΜΥΕΕ, Άθήναι 2009.
- Φουντούλη Ίωάννη, *Τελετουργικά θέματα*, τόμος Γ΄, έκδ. Άποστολικής Διακονίας, Άθήνα 2007.
- Χριστοδούλου (Άρχιεπισκόπου Άθηνών και πάσης Ελλάδος), «*Δράξασθε παιδείας*». Όμιλίες πρὸς εκπαιδευτικούς σὲ θέματα παιδείας, έκδ. Πανελληνίου Ίεροῦ Ίδρύματος Εὐαγγελιστρίας Τήνου, Τήνος.

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Ἐπιμέλεια: Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη

*Τὰ κωλύοντα τὴν ἱερωσύνη
καὶ καθαιροῦντα τοὺς κληρικοὺς
παραπτώματα
(Κατὰ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνες)*

Ἄρχ. Κυρίλλου Κωστοπούλου,
Ἐκδ. Γρηγόρη, Ἀθήνα 2010

τεκμηριωμένο καὶ ἐπιστημονικὸ ἓνα θέμα ποὺ ἄπτεται τόσο τοῦ μεγάλου ὑπουργήματος τῆς Ἱερωσύνης, ὅσο καὶ τῶν προϋποθέσεων εἰσόδου σ' αὐτήν, ἀλλὰ καὶ ὅσων ὀδηγοῦν στὴν παύση ἐνεργείας αὐτῆς. Προσεγγίζει τὸ θέμα, ἀκολουθώντας τὴν κανονολογικὴ ἐρμηνευτικὴ μεθοδολογία, ἐρειδόμενος στὴν Ἁγία Γραφή, στοὺς Ἱεροὺς Κανόνες, σὲ Πατερικὰ κείμενα καὶ κείμενα τῆς θύραθεν γραμματείας. Στὸ πρῶτο κεφάλαιο ἀναλύεται ἡ ἱστορικὴ ἐξέλιξη τοῦ μυστηρίου τῆς Ἱερωσύνης, ἡ διαμόρφωση καὶ τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τῶν τριῶν βαθμῶν τῆς. Στὸ δεύτερο κεφάλαιο ἀναλύονται τὰ προσόντα τοῦ εἰσερχομένου στὸν κλῆρο, ἀλλὰ καὶ τὰ κωλύματα Ἱερωσύνης. Τέλος, γίνεται σύντομη ἀναφορὰ στὸ μεταθετὸ τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν ἐφημερίων. Ἐλλείπει σοβαρῶν βιβλιογραφικῶν πηγῶν ἐπὶ τοῦ θέματος, ὁ συγγραφέας ἀνατρέχει κατ' εὐθείαν στὴν ἀδιασάλευτη πηγὴ τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, παραθέτοντας πλειάδα ἀγιογραφικῶν καὶ Πατερικῶν χωρίων, ἀποδεικνύοντας ὅτι οἱ Ἱεροὶ Κανόνες δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἐρμηνεία τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως. Χαρακτηριστικὸ τοῦ πονήματος ἀποτελοῦν οἱ 728 παραπομπές – σχόλια στὸ κύριο σῶμα τοῦ βιβλίου, ἡ εὐρύτατη βιβλιογραφία καὶ τὸ ἀλφαβητικὸ γλωσσάριο σημαντικῶν ὄρων στὸ τέλος.

Φίλιππος Τακόπουλος
Θεολόγος, ὑπ. Δρ. Θεολογίας, MPhil. Κανονικοῦ Δικαίου

*Λατρευτικὸ Ἐγχειρίδιο.
Στοιχεῖα Ἀγωγῆς γιὰ τὴν τάξη
καὶ τὴ Λατρεία τῆς Ἐκκλησίας*
Πρ. Γ. Σ. Κουγιουμτζόγλου,
Θεσσαλονίκη 2008

τίωσης ἢ ἐκσυγχρονισμοῦ. Αὐτὸ ποὺ πραγματικὰ χρειάζεται εἶναι νὰ ζοῦν οἱ Χρι-

Ἡ λογικὴ Λατρεία πρὸς τὸν Θεὸ τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν διαμορφώθηκε σταδιακὰ «ἐν Χριστῷ καὶ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι», οἱ ρίζες τῆς εἶναι αὐθεντικὲς καὶ βαθιῆς μετὰ ἐκκλησιαστικὸ καὶ χριστοκεντρικὸ χαρακτήρα καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀνάπλασης, βελ-

στιανοὶ ὅπως θέλει ὁ Θεὸς καὶ νὰ κατανοοῦν τὴ λογικὴ διάσταση τῆς Λατρείας. Μὲ αὐτὸ τὸ σκεπτικὸ ὁ π. Γεώργιος Κουγιουμτζόγλου παρουσίασε τὸ προκείμενο πόνημά του καὶ προσφέρει, ὅπως μαρτυροῦν καὶ οἱ ἐπανειλημμένες ἐκδόσεις του, τὴ δική του συμβολὴ στὴν ἀναγέννηση τῶν πιστῶν γιὰ μιὰ σωστὴ πνευματικὴ ζωὴ, σύμφωνη μὲ τὴν παράδοση τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἀναλύει χωρὶς πλατυασμοὺς τί εἶναι ἡ Λατρεία καὶ τονίζει τὴ σημασία τοῦ παραδείγματος καὶ τῆς γνώσης. Τὸ παράδειγμα δίδεται ἀπὸ ὅσους ὑπηρετοῦν στὸ ναὸ καὶ ἡ γνώση τοῦ τί εἶναι τὸ κάθε τι ποὺ συμβαίνει, πότε, πῶς καὶ γιατί συμβαίνει αὐτό, συμβάλλει στὴν ἐμβάθυνση τῆς πνευματικῆς Λατρείας. Στὸ πρῶτο κεφάλαιο τοῦ βιβλίου ἀναφέρονται τὰ πρόσωπα, ὁ τόπος καὶ τὰ βοηθητικὰ καὶ ὑπηρετικὰ μέσα τῆς Λατρείας, στὸ δεύτερο τὰ Μυστήρια καὶ οἱ Ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας σὲ ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ ἔτους καὶ στὸ τρίτο γίνεται ἐκτεταμένος λόγος γιὰ τὴ διαμόρφωση τοῦ βιώματος καὶ τοῦ ἥθους, ἡ Λατρευτικὴ τάξη, ὅπου περιλαμβάνονται καὶ οἱ προσφορές, τὰ πρόσφορα, τὰ κόλλυβα, ἡ προετοιμασία γιὰ τὴν Θ. Μετάληψη, στοιχεῖα τοῦ Τυπικοῦ κ.ἄ. Στὸ ἐπίμετρο, ποὺ θὰ τὸ χαρακτήριζε κάποιος ὡς συμπυκνωμένη λατρευτικὴ ἐγκυκλοπαιδεῖα, περιλαμβάνονται οἱ Ἀπόστολοι, οἱ Ἅγιοι, οἱ Εὐαγγελιστὲς καὶ τὰ σύμβολά τους, εἶδη Βαπτισμάτων, Βιβλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς, χρήσιμο γλωσσάριο, ἀναφορὰ στὴ γλώσσα τῆς Λατρείας καὶ ἄλλα πολλά. Ὅπως ὁ τίτλος τοῦ βιβλίου χαρακτηριστικὰ δηλώνει, πρόκειται γιὰ ἕναν συνεπτυγμένο ὁδηγὸ τοῦ σύγχρονου ὀρθόδοξου πιστοῦ, κληρικοῦ ἢ λαϊκοῦ, ποὺ δίνει σύντομες καὶ καίριες ἀπαντήσεις καὶ ὑποδείξεις γιὰ τὴν ἀνακάλυψη καὶ βίωση τῶν τελουμένων στὴ Θεῖα Λατρεία.

Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη

Ἐπιμέλεια: Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη

● Ἐκδήλωση μὲ ἀφορμὴ τὴν “Παγκόσμια Ἡμέρα κατὰ τῶν Ναρκωτικῶν” καὶ μὲ κεντρικὸ μήνυμα “Χρέος μας ἡ ζωὴ”, ποὺ περιλάμβανε ἐκτὸς ἄλλων καὶ ἀγῶνα μπάσκετ μὲ τὴ συμμετοχὴ ἐφήβων καὶ νέων ἀπὸ ἐνορίες τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ μελῶν τοῦ θεραπευτικοῦ προγράμματος ΚΕ.Θ.Ε.Α. ΣΤΡΟΦΗ, πραγματοποιήθηκε τὴν Παρασκευὴ 2 Ἰουλίου 2010 στὸ κλειστὸ γήπεδο τοῦ Μῆτς γιὰ τὴν ἐνημέρωση καὶ τὴν εὐαισθητοποίηση τῆς εὐρύτερης κοινότητος σὲ θέματα οὐσιοεξάρτησης, γιὰ τὸν ἀγῶνα ποὺ δίνουν οἱ ἔφηβοι γιὰ κοινωνικὴ ἐπανένταξη καὶ τὴν δικτύωση ὄλων τῶν ἐμπλεκομένων φορέων.

● Ἐνα ἔργο σημαντικὸ ξεκίνησε στὴν ἐκκλησιαστικὴ Κοινότητα τοῦ Ἁγ. Παντελεήμονος στὸ Harrow τοῦ ΒΔ Λονδίνου. Στὸ πλαίσιο τῆς ἐρατικῆς ἐκστρατείας, μὲ σκοπὸ τὴν ἀνέγερση τοῦ νέου βυζαντινοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, πραγματοποιήθηκε ἐπιχορηγημένη πεζοπορία 3 μιλίων, τὴν Κυριακὴ 20 Ἰουνίου 2010, ἀμέσως μετὰ τὸ πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας. Ἐλαβαν μέρος ὀγδόντα περιπατητές. Μεταξὺ αὐτῶν πολλὰ παιδιὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κολεγίου Ἁγίου Παντελεήμονος, καὶ ὁ Προϊστάμενος τῆς Κοινότητος, Πρωτ. π. Ἀναστάσιος Δ. Σαλαπάτας. Ὅλοι οἱ περιπατητές τεράτισαν τὴν πορεία στὸ Κοινοτικὸ Κέντρο. Ἐφέτος ἦταν ἡ πέμπτη χρονιά κατὰ τὴν ὁποία πραγματοποιήθηκε ἡ ἐπιχορηγημένη πεζοπορία. Τὸ συνολικὸ ποσὸ ποὺ ἔχει μέχρι σήμερα συγκεντρωθεῖ εἶναι € (Εὐρώ) 44.000.

● «Ἐγὼ ποτὲ δὲν θέλησα νὰ γίνω παπᾶς γιὰ ἓνα μισθό. Ἐγίνα γιὰ νὰ προσφέρω στὸν συνάνθρωπο». Μὲ αὐτὸ τὸ σκεπτικὸ προσῆλθε στὴν Ὁρθοδοξία ὁ Κλαούντιο Χοσὲ Ἐσπινόζα Γκαρσία, ποὺ γεννήθηκε στὴν Κούβα πρὶν ἀπὸ 34 χρόνια, ἀπὸ μητέρα ρωμαιοκαθολικὴ καὶ πατέρα ἄθεο. Πιστὸς ρωμαιοκαθολικὸς, σπούδασε χημικὸς μηχανικὸς καὶ προετοιμαζόταν νὰ γίνῃ κληρικὸς τῆς Κουβανικῆς Καθολικῆς Ἐπισκοπῆς. Ὡς τὴν ἡμέρα ποὺ ἀπὸ περιέργεια ἐπισκέφθηκε τὸν μικρὸ ὀρθόδοξο Ναὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου στὸ λιμάνι τῆς Ἀβάνας. Ἀπὸ τότε ξεκίνησε ἓνα ταξίδι στὸν κόσμον τῆς Ὁρθοδοξίας, ποὺ τὸν ὀδήγησε ἀπὸ τὴν Ἀβάνα τοῦ Κάστρο στὸ Διδυμότειχο τῶν κάστρων, ἐκεῖ ὅπου διακονεῖ τὴν τοπικὴ μητρόπολη ὡς κληρικὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὁ π. Ἱερώνυμος, ὅπως ὀνομάζεται πλέον, θεωρεῖ τὴν Ἑλλάδα νέα του πατρίδα, ἀφοῦ ἡ ἀπόφασή του τοῦ κόστισε τὴν Κούβα, ὅπου, βάσει τῶν νόμων τῆς χώρας, μπορεῖ νὰ ἐπιστρέφει μόνον ὡς τουρίστας καὶ γιὰ περιορισμένο χρονικὸ διάστημα.

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ ΤΕΛΟΣ
Τακ. Γραφείο Κ.Ε.Μ.Π.Α.Θ
Αριθμός Άδειας 10

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1856/2004 ΚΕΜΠΑ
ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 2355

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.)
Ίω. Γενναδίου 14 115-21 Αθήναι
Τηλ. 210-72.72.253. Fax: 210-72.72.251
ISSN 1105-7203